

U Hamarbabiang Mylliemngap

1980

(Ia ka Hok longtrai la tyngkai)

KA RANGLI

(KA DRAMA)

U H. arbabiang Mylliemngap

1980

(Ia ka Hok longtrai la tyngkai)

Da kaba kynmaw ieit ia i
Paieit Sawe Nongstein
iba la khlad ha ka
19. 10. 1972

Bad ia i
Meiieit Ista Mylliemngap
iba la khlad ha ka
13. 3. 1979

KIBA IA SHIM BYNTA

1. Ka Sangsot, ka Kmie ka Rangli.
2. Ka Rangli.
3. Ka Pdianghun, ka khun ka Rangli.
4. U Knor, u Kpa jong u Khrawspah.
5. Ka Dapmon, ka kmie u Khrawspah.
6. U Khrawspah, u tnga ka Rangli.
7. U Shandor Singh, u Syiem ka Hima Maryngksai.
8. Ka Kyntimon, ka Mahadei u Syiem.
9. U Kmenlut, u khun jong u Syiem.
10. U Myntri Rangbah
11. Myntri Plung
12. Myntri Sling
13. Myntri Lngai

} jong ka Hima Maryngksai.

14. U Tymmen Shnong ka shnong San Shnong.
15. U Tiphok u paralok u Tymmen Shnong.
16. U Rangbok
17. U Donbok

} ki paralok u Khrawspah.

18. U Thwat.
19. U Shakri Syiem.

Ki jaka jong ka Drama.

1. Ka Shnong San Shnong.
2. Ka Shnong Mawramsai.
3. Ka Shnong Umtong.

NA U NONGTHOH

Haba mih kano kano ka kot thymmai, ka Ri bad ka Jaidbynriew, bunsien ka ia kmen lem. Ka Thiar jong ka Thoh ka tar, la ka la nang kiew ha kine ki snem, pynban kam pat dap ; wat la, la don bun bun kiba la noh synniang lem sha kane ka Thiar, hynrei ngi shem ba ka dang duna. Imat ban pyndap ia kane ka Thiar dei tang ki shympriah 'ti jong ka Por, kiba lah ban ai ka jubab kaba biang. Dei halor jong kane ka jingsngew kaba la pynlong ia nga ban pashat madan, ha kane ka kynti ia kane ka Thup. Nga da thrang eh dik dik ban iohi ba ka Thiar jongngi kan long kaba dap pura. Ngam don jingartatien, ba shisien ka sngi, kane kan sa wan urlong, la ha kane ka pateng kaba ngi im ne ha kawei pat ka pateng ka ban dang wan.

Ha kane ka jingpyrshang, ngam lah khlem da pynpaw ia ka jingsngewnguh ia i Ma Hadem (Mr. H. Hadem) bad ia i Bah Webster Davies Jyrwa kiba la kloi ban ai ia ki jingkynthoh ha kane ka jingpyrshang jongnga. Kyrmen ba U Blei Un nang iai kyrkhu ia ki.

Rngikseh, Nongkrem, U Nongthoh.

15th September, 1980.

H. HADEM
Minister
Public Works (Roads & Buildings)
Embankment & Drainage, Power
GOVERNMENT OF MEGHALAYA

KI JINGKYNTHOH

Nga dap da ka jingsngewbha kaba khraw ban iohi ia kane ka jingpyrshang jong I Bah **Hamarbabiang Mylliemngap**. Kane ka Drama "Ka Rangli" ka ai mynsiem ia kiba bun kiba shem lanot ha ka pyrthei. Hangne u nongthoh u kham ban bad kham niewkor ia kata kaba ki tymmen ki khot ka "Rngiew". Hynrei haba shim kyllum ia ka Drama, kane ka Drama ka ai jinghikai ba dei ka jingiaishah, ha ki jingeh baroh ba u briew u iakynduh, ha kaba kut hi ka wanrah ia u soh jong ka jinghun bad ka jingkmen. Nalor kata ha kane ka Drama ka wanrah ia ngi ia ka jingshisha kaba haduh katno ka akor bad jinglong babha, wat hapdeng ka jingjynjar, ka wanrah ia u soh ba pynhun wat la ki jingpynshoi bad jingtynjuh ki pyrshang ban pyngop, lada ki lah. Ka jingiaineh jong ka Rangli haduh bakut ka wanrah ka jinghun ia ka, ym tang ban iohmad shibit por ia ka jingkyrkhu na ka kti jong u Khrawspah, u khun binong u khun bishon, kaba la long ha ka juh ka por ka jingphrang tyngeh ia ka jingim jong ka ryngkat bad kaba duh noh shibit por ia la i khun, hynrei ha kaba kut hi ka jingiaineh skhem ha la ka jinglong babha, ka rah syndon ia ka bad ka long iing longsem jong ka sha ka iing jong u khlieh duh jong ka Hima.

Katei ka dei ka jinghikai ba ngi lah ban ioh na kane ka "Drama"; hynrei ka jinghikai ba nangai mynsiem shuh shuh ka dei kane ka jingtrei shitom jong u nongthoh hi, uba ka jingpyrshang jong u, ka iarap ban pynriewspah ia ka thoh ka tar ha ka ktien Khasi ban nangkyntiew ia ka jaidbynriew la jong hapdeng

kiba bun kiwei pat ki jaidbynriew bad jaid ktien kiba la heh la ka thup ha la ki jong ki jingthoh jingtar.

Nga kyntu lem ia kiwei pat ki samla jong ka Ri ban bud ia kane ka nuksa jong I Bah Hamar ban iakyntiew lem ia la ka Ri, ka ktien bad ka jaidbynriew bad khamtam na ka bynta ialade hi ba ha ka jaka ban pynsyrwa ei ia ka por ha ki kam kai bad kam sngewbha kiba khring ia u briew sha ki jingmlien basniew bad jingjot bymlah khie khlieh shuh, kaba thoh kot ka pynproh ia ka jabieng, kan iarap ruh ia kiwei. Nga kyrmen kiwei ruh kin iabud lem.

Nga ai khublei shibun eh ia I Bah Hamar na ka bynta kane ka jingtrei shitom jong i bad nga kyrkhu kyrdoh ia i ba in nangkiew irat bad iaid shaphrang ha ki jingpyrshang jong i ban pynriewspah ia ka ktien bad ka thoh ka tar jong ka jaidbynriew la jong.

H. Hadem

15th September 1980.

BAN NANG IATEI

Ka long kaei kaei kaba ai mynsiem bad ai jingkyrmen ia ka Ri ba ki Rangbah samla jongngi ki la sdang bang ka thoh ka tar bad pynmih ki jingthoh jingtar kiba bunjaid ban pynriewspah ia ka ktien Khasi da kaba wanrah ia ki ktien thymmai bad buh ia ki ktien kiba la jan jah. Kane kan iarap shibun, khamtam ia ka lashai lashisngi ka jaidbynriew jongngi. Ka la dei ka por ban iai pynmih ki jingthoh kiba iadei shaphang ka tynrai U Khasi Pnar; ki rukom im, ki dustur, ki riti bad kiwei kiwei. Lada ngim pynkhlaiñ ia la ki kti bad ia la ka bor pyrkhat ban pynnep ia la ki khulom bad ban trei bor bah ban buh ia kine baroh ha ki jingthoh katba dang don kiba tip shaphang jong ki, kine kin sa jah noh suki suki ha ka jingthom ki rukom im kiwei pat ki jaidbynriew. Te kiba hadien habud jongngi kin nym tip shuh ia la ka tynrai bad haugno shuh kata ka 'IDENTITY' jongngi kiba ngi ia kren shongshit ha ki por mynta.

I Bah Hamar i la pynmih katto katne ki kot bad nga la iohi ia ka jingtrei shitom jongi ban wad bad ban lum ia ki jingtip na kylleng kylleng Ha kane ka jingialehkai "KA RANGLI" i la shim bad pynlong ia ka kum ka pdeng ka jingialehkai baroh kawei. Ka Rangli ka dei ka khun jong ka Sangsot. Na ki kynteng jong ki hi la lah ban ring jingmut ba ki long kiba duh bha Ynda ka Rangli ka la ṣan la samla, u Khrawspah, u khun ba don bakot, u khun binong bishon u la ibha ia ka. Ki don bun ki jingeh bad ki jingkren ka pyrthei barabor haba ka jingduk bad jingriew spah ki ia tyngkhuh. Ki jingiapyni nia kiba bun ki mih, kata, ba ka longïng longsem kan nym suk. Ngim lah khlem mynjur bad ka long hi ka jingshisha, ba ha ka jingim jong ngi ki briew bad ha ka longïng longsem, sngewdei ban da iawad ia kiba ia ryngkat kyrdan, la ha ka jingdon jingem kiba ha ïng hasem, ka rukom im ne ka kydan ka ïng bad ka kyrdan jingstad. Hynrei ngin lah ban khmih lynti kum ia kine ki jingiaryngkat briew ha ka juk mynta, khamtam haba ki samla jongngi ki iaieit iapynbeit hi khlem da ailad shuwa ia ki kmie ki kpa ban iapyrkhat.

Hynrei kaba kham kongsan eh ka long ka jingiaieit kaba shisha kaba lah ban pynduh noh ia ka jingsngew ba nga, nga dei na ïng badon bakot, bad maphi, phi dei na ka ïng baduk, ne ba nga, nga kham don ka kyrdan jingstad bad phi, phim don.

Ka Drama i Bah Hamar ka ong ba hadien ba ka Rangli ka la ioh ia i khun, i kmie jong ka i Sangsot i la khlad noh bad hadien kata u lok jongi, u Khrawspah. Nalor kine ki jingshempap, ka Rangli ka la duh noh ia i khun jong ka iba ka la khie pynhap ha ka por ba ka leit tong um ha ka jingbeh kynsan ki khla na ka khlaw bad la rah noh ia ine i khynnah da kita ki khla kiba la ri pynsan ia i ha krem haduh in da samla. Kumno re, u khun Syiem Maryngksai, u Kmenlut u la iohi ia kane ka khynnah ha kawei ka sngi bad u la iapmat ia ka. Da ka jingiarap ka hima baroh kawei la lah ban beh pyniap noh ia kine ki khla bad u Kmenlut u la shongkurim ia kane ka khun ka Rangli, kaba la ioh kyrteng da ka Pdianghun ha ïng Syiem. Hadien ba ka Rangli ka la duh noh ia la i khun da ka jingsngewlem ki shnong la leit pynshong ia ka kum ka nongiarap ha ïng Syiem. Ka jingdon ka Rangli ha ïng Syiem ka la long ka lad ban iakynduh ia ka khun jongka, ka Pdianghun haba u khun u Syiem u Kmenlut u la shongkurim ia ka. Lehse ngin iehnoh hangne khnang ba ki nongpule kin kham bang ban lap hi ia ka jingsngewtynnad kane ka Drama kaba la kut da ka jingsuk jong kine baroh shikmie shikhun ha ïng Syiem — Ka Rangli kum ka nongtrei ha ïng Syiem bad ka Pdianghun kum ka pyrsa kurim jong u Syiem Maryngksai.

I Bah Hamar i la buh ia kawei ka ktien ha kane ka jingialehkai kata ka 'Rngiew'. I la ong ba ka Rngiew ka long kawei kaei kaei kaba u Nongbuh Nongthaw u la shon shap lypa ha ka jyrmat jong uwei pa uwei u briew. Shisien ba ula duh ia ka Rngiew— ula duh artad ia la ka jingim. Ngim ju kham pyrkhat lehse shaphang kane ka Rngiew kaba i Bah Hamar i wanrah ha kane ka jingiathuh khana bad ba i la ai jingbatai katto katne shaphang jongka. Ki

tymmen ki iathuh ba u briew uba eh ka Rngiew, kano kano ka jingsniew ne ka jingpang ka phet shajngai. Haba u iakynduh ia u khla mar pyrshah, u khla u tang shu peit ia ka shyllangmat jongu ne ka jyrmat, kumba ong i Bah Hamar, u la pyndem tdong bad kdat la ka lynti. U 'suidlum 'suidwah um lah ban pynshitom ia u bad um nud wat ban pyni ialade ha u. Ki ong ba wat uta u thlen ruh, lada don kiba ngeit ia u thlen, um nud ban jliah ia u. Ki tymmen ki ong, ba ia ka kynthei kaba eh rngiew, u nongshohnoh uba la dih 'iad 'tangsnem u tieng ban kynrup ia ka namar u sai jainsem jongka u i kum ki tyllai teh truck. Ia u ne kaba jem rngiew pat u nongshohnoh u i kum i thapbalieh bad u khñoit throp. Haba ngi la jem rngiew, kata ym long shuh sa tang ka duhlad kat shaba iaid bad ka kem pang khrop shi khrop. Dei na kane ka daw ba ki Khasi ki ju ksan rngiew, kata, ki kñia ban pynksan ia ka rngiew. Kane ka long ka jingpyrkhat U Khasi bad imat ka pher na ka jingpyrkhat kiwei kiwei pat ki jaidbynriew. Don kiba ong ba ka rngiew ka dei ka "personality" ne ka "main". Hynrei kane kam iahap.

Haba nga pyrkhat bha, ka Rngiew ka long hi ka jingdon kata ka jingim kaba nylla ne ka jinglongbriew kaba sotti kaba U Nongbuh Nongthaw u la ai ha u briew. U briew u long u jingthaw uba kordor eh jong u Nongthaw. Kumta, baroh kiwei pat ki jingthaw kin kohnguh ia u bad kin pyndem pynrit hakhmat jongu. Wat u ksuid ruh u dei ban dem ia u briew uba dang don kata ka jingim kaba paka ne kaba nylla kaba U Nongbuh Nongthaw U la ai ha u. Shisien ba u briew u la lyndet ia U Blei bad u la sdang iaid palat, kata ka jingim ba nylla ba U Nongbuh Nongthaw U la buh ha u, ka ka lip rong noh bad ka duh noh la ka dor. U Blei u iehnoh ia u bad u shu im tang ka syrngiew namar la shim noh ia kata ka bor mynsiem banylla na u.

I Ma Rabon Singh ha ka kot jongi "Ka Kitab niam kheiñ ki Khasi", i ong ba ka rngiew ka mut ka bor jinglong briew, kaba ju don ha u briew baroh. I ong don

ki briew kiba i jem ka khmat ha ka jinglong briew jong ki, bad don kiba i eh shyrkhei ka khmat ha ka jinglongbriew jongki, namar kata ka daw, ki kwah ba ka jinglongbriew kan long kaba i eh i shyrkhei bad ki sa iapan na ka Blei ban buh kawei ka jingkhia da ka syiar ban dup eh ka rngiew — kata ban pan na U Blei Trai Kynrad, Nongbuh Nongthaw ban pynksan ban pynneh ia ka rngiew ia ka bshi jong uno uno u briew ha ka iaid ka ieng, ka trei ka ktah jongu bad ban weng ia ka thoh ka thung, ka thar ka at, ka kjap ka star, u rwieng u thlen kiba ban ia u.

Lehse, yn sa mih ki nongthoh kiba lah ban kham pynshai shaphang kane ka rngiew kaba i Bah Hamar i la lam khmat ha kane ka kot.

Nga ai khublei ia i Bah Hamar Mylliemngap ba i la trei shitom ban pynwandur ia kane ka Drama kaba don ka plot kaba sngewtynnad bad nga khmih lynti ba in nang thoh shuh sa kiwei pat ki Drama ban nang pynriewspah ia ka thoh ka tar u Khasi.

KHUBLEI.

"Bohsngithiang"
Nongshiliang,
Nongthymmai,
Shillong.
The 6th. June, 1980.

Webster Davies Jyrwa
Station Director,

All India Radio, Shillong

A C T—I

S c e n e—I

HA SAN SHNONG—HA IING JONG KA RANGLI

(Ha kamra shet jia)

SANGSOT Khun, nga ngeit ka por jongphi mynta ka la biang ba phin khmih noh u briew u ban ia shong ia sah ryngkat bad phi. Kumne artad nga la nang noh ka rta, nga kwah keiñ Khun ban iohi ia la ki khun ki ksiew ha shwa ba nga ngan jam sha 'tem la byrhuiñ ka ranab lum.

RANGLI Hooid Mei, nga la don jingmut ia kata la khamslem. Hynrei mano keiñ u ban khmih ban i ia nga kumne raitoi : ha ka duk ka shah thngan. Nalor kata, ki hynmen ki para ruh ngam don ki ban ia pynbha briew lem ia nga. Ha la ka sngi, ki briew ki iohi ia nga tang da ka khmat kaba i sngewsih bad i diaw suda. Da kumno kein ki rangdajied kin la i iapmat kum ia nga ?

SANGSOT Ka long kaba shisha ko Khun kata kaba phi ong. Hynrei naduh barim bajah u Blei Trai Kynrad, u Nongbuh u Nongthaw u la thaw bynriew buh bynriew, shynrang bad kynthei ba ngin ia roi ia par. U da bynta ruh ia'ngi ha la ka jong ka jong ka bhah, kynthei bad shynrang kat kiba im ba khih hangne ha sla pyrthei. Namarkata, ko Khun, wat sngew buh khoh ei ei ruh shaphang kata Nga ngeit ba u sai iong-sai saw ha kawei ka sngi un sa hap hi ha phi.

RANGLI Lano keiñ Mei kata kan wan utlong ? Lehse, kan long kaei kaei kaba maian tam ha ka jingim jongnga, lada kata kan long shisha kumta.

SANGSOT Hooid ! Ka long kaba maian 'shikaddei eh ! Ka iapmat iawbei ka ju don, katba

u samla ne ka samla ki sdang ban khie sha ka jinglong rangbah. Wat u khynnah rit ruh u sngew ia ka bor jong ka. Hynrei, kiei kiei baroh ki jia bad ki long kat kumba u Nongbuh u Nongthaw u la thoh shun lypa ha ka shyllang mat jongngi.

RANGLI Hato ka mangkarong bad ki dpei ba khlem ding kim lah satia ban hamsaia ia ki siej ba dang shylluit ? Ha nga te, nga iohi ba kane ka lah ban puroi kam bha.

SANGSOT Ngam ngeit da lei lei ruh ba ka mangkarong ka lah ban kha khun syiem khun patsha. Ka mangkarong, ha la ka jinglong, ka sah hi weimet bad ka iap ruh weimet Hynrei ia kaei kaba u Nongbuh u la bynta, ka jingshisha kan wan urlong thik. Namarkata, ko Khun balei keiñ phi pynmakna ei ia la ka jong ka long rynieng. Katba dang ksan hi la ka rngiew, kiei kiei baroh ki dang iaid beit iaid ryntih.

RANGLI Ma phi Mei, kum ka briew kaba la iohi nyngkong ia ka sngi bad u bnai, phi iohi ia kane ka pyrthei ha kawei ka dur, katba ma nga pat, nga iohi ia ka ha kawei pat ka dur. Te kan long kaei kaei kaba eh than ia nga ban tip bad sngewthuh ia la ka jong ka rngiew.

SANGSOT Khun, ka Rngiew ka long kawei kaei kaei kaba u Nongbuh Nongthaw u la shon shap lypa ha ka jyrmat jong uwei pa uwei u briew : Ha ka ka don ka Hok ka Sot ba kyntang. Uno uno u bym don kane ka Rngiew, um bit satia ban im ha sla jong ka khyndew. Shisien ong, ka Rngiew ka long ka umpohliew ba maian kaba kyrsoi ha ka jingim jong uwei pa uwei u briew. Wei shisien ba u briew u la duh ia ka rngiew—la duh artad ruh ia la ka jingim. Phi ngeit ia kata ?

RANGLI Oh hooid, haba jia kaei kaei kaba miew ha ka jingim jong uno uno u briew nga

ju iohsngew sariah ba ki tymmen ki ju ong "uto uto te uba jem rngiew." Imat hangne ka don ka jingshisha kaba phi ong ym dei Mei ?

SANGSOT Ka dei kumta keiñ. Dei na kane ka daw ba nga ong ia phi : Ko Khun to pyneh ia la ka jong ka rngiew. Phi phim pat mad ia kano kano kaba sniew ha ka jingim ; toi wat la ngi duk ngi raitoi ruh. Kane ka rngiew, namarkata, ka dang shong sbai hapoh jongphi. Katba ka rngiew ka dang sada ; ia kaei kaei kaba phi thmu baroh kan wan urlong. Shen nga kyrmen, ha ka la kaba biang ba u sai iong u sai saw un sa wan ban kdoh ia ka long ryng-ieng long ryniut jongphi baroh shirta. Ia...Ia...Khun ngin ia leit thiah noh.

RANGLI Ia...Ia...Mei...Nga ruh nga la shoh samthiah.

SANGSOT Ia ..keiñ.

(Mih noh baroh)

Scene--II

HA MAWRAMSAI—HA IING U KHRAWSPAH

(Ha kane ka kamra ki ia shong kai ki kmie ki kpa jong u Khrawspah. Nyngkong eh ka kmie jong u ka don marwei, katba ka nang shet jingshet ha iing shetja).

Rung u Bah Knor

DAPMON Oh phi la wan ne Kpa.

KNOR Nga dang shu poi kumne keiñ Kmie. Phi la ih jyntah ?

DAPMON Ka la jan ih artad keiñ Kpa. Kumno Kpa phi la jan dep prat ?

KNOR Jan te la jan dep artad (u sngap shiphang.) U Khrawspah katta ruh um pat wan ?

DAPMON Tip keiñ katta ruh im pat wan te phi.

KNOR Hynne ka sngi u leit iew ? ne u leit shaei ?

DAPMON Nga tharai i leit iew phi. Tangba lada i leit shano shano ruh, une u khynnah mynta, nga imat um lah shong iing kur shuh, U la lapmiet lapia sa tang sha jong ki briew.

KNOR Ban da u iathuh shai ia kata te kan jin da la kham bha. Hynrei ba un shu jah miet eh kumne phra la ka sngi te, ka pyndik keiñ ia ka jingmut jingpyrkhat jong ngi.

DAPMON Nga ruh nga la ju ong keiñ ia i kumta. Hynrei ma i pat then then im ju ong ei ei ruh em. Lada i ong shai ia kaei kaba i mut, ngi ngin ia ong aiu pat : ka rta jongi ruh kaba la biang bha ba in leit iing briew noh.

KNOR Phi tip Kmie, shano une u íaieit iathoin eh ?

DAPMON Katba nga iohsngew na kaba ia pur ialap ki briew, imat i ju ia juh ia sngewtynnad eh bad kato ka Rangli, ka khun jong i Kong Sangsot, iba shong hangtai ha San Shnong. Tangba kumta hi keiñ Kpa, ia kum kine ki jait kam te, ki ju kham tip hi kiba narud na kiar ban ia ki trai khun trai ksiew.

KNOR (U da sngewkyndit)—Oh bad ka. Ka dei ka khun marwei mo ?

DAPMON Ka dei ka khun marwei keiñ Kpa. Ka khynnah te kaba itynnad phi.

KNOR Ki kmie ki kpa jongka pat kiba iatrei ia ktah aiu ?

DAPMON I Kpa te im don shuh tangba i kmie te iba shu im bylla ja kpoh kumto keiñ. Ka iing ki briew te kaba da duk shisha phi Kpa.

KNOR Kaba bhabriew kata ka khynnah ?

DAPMON Kaba shu bit hi. Tang ba ki long kiba duk palat.

KNOR Tip kumno mo, u Khrawspah u ibha pynban ia ka briew kaba duk kum ma ka ? Tip ym don shuh mo kiwei pat kiba kham bit kham biang—Uto te uba da kat ka khlieh kada shisha. Kumno da kat ma u, u nongkhaii, un leit iapmat pynban ia ka briew kaba tang ka jaiñ kyrshah ruh kam don thikna ? Ban ha nga hi te, nga kham sngewbha ba un jied ia ka briew la kumno kumno kaba ia ryngkat kyrdan bad u. Ne, phi pat phi ong kumno Kmie ?

DAPMON Shisien pyrkhat na ka liang ka longbriew man briew nga sngew iahap jingmut ia kaei kaba phi la ong. Hynrei haba pyrkhat pat na kawei ka liang, nga sngew ba kaba kum kata ka jingpyrkhat jongphi, phi la iaid sha palat ia ka kynian jong ka riti bad ka dustur jongngi ki khun u Hynniew Trep. Phi tharai, ba ka briew kaba duk, kam dei ka khun u Hynniew Trep ?

KNOR (U leh mynleh)—Nga tip keiñ ia kata. Hynrei nga ong na ka liang jong ka longbriew manbriew keiñ. Phi sngew iahap kyrdan hi ba kaba duk kan iapoi kha poi man bad uba riewspah ?

DAPMON Ah—...ko Kpa. Katne phi la tymmen ruh, phi dang bakla mo ia kata. Khmih shane, ngan buh ha phi tang kane kawei ka jingkylli : katno sien kiba riewspah ne kiba duk ki ju ia pda umthet ha ka shisngi ? Hato ym dei tang mar arsien hi ? Katba ngi dang ia pda umthet hi mar arsien ha ka shisngi te kpa, ha nga hi nga sngew ba kata ka jingduk ne jingriewspah kam don jingiapher eiei ruh.

KNOR (U nang pynshrai)—Da lei lei ngam ia mynjur ia kata. La ngi ia pda mar arsien ia ka umthet, phi tharai kano ka umthet kaba kham khia ? Ka jongngi ne ka jongki ? Peit shane, ki khun kynthei jongngi baroh ki ia deng la ki soh shkor, katba ma ka pat thylli, eiei ruh ym don. Hato kata kam shym la ia pher ?

DAPMON (Ka kren khor)—Tip phi sha phi long u briew uba mih nanguo mo ? Nga te ngam lah sngewthuh. Kumno phi nud ban ong ialade ba phi dei u khun u ksiew jong u Hynniew Trep, katba ia kane ka bynta pat phim sngewthuh ? Imat phi dei uta u 'ingkhong shyllangmat mo?

KNOR (U biria)—Oh...ko...Kmie. Nga kynmaw ba ym pat ju don mano mano ruh uba la kynthah ia nga da ka ding na shyllangmat—kumno phi pat phi ong ia nga ba nga long u ingkhong shyllang mat ?

DAPMON (Ka kren khia thew)—Mano heit ba ong ia phi ba phi la shah kynthah ding hano hano ? Dei ki kyntien jongphi keiñ kiba la kynthah ding ia ka shyllangmat jongphi. Nga te nga la ngiah ban ia kren bad phi—tang ka wohnia wohdong khlem nongrim suda.

KNOR (U phuh samrkhie)—Phi da dom shisha ne Kmie ? To seh Kmie haba ia kren shitymmen te ; ioh ktien hi ban ia kren tang ki 'tien hok suda ? Phi mut kumba ngi dang ia pah ne ?

DAPMON Tip seh ! Ia ka ktien shisha ruh phi pynlong ktien kai noh te. Hato kam khambha ba ngan shu sngap noh ?

KNOR Mynta, nga la sngewthuh shai ba phi la long shisha ka riew tymmen kaba paka. Naduh hynne, nga la twad shwa na phi keiñ kumno phi sngew ia kane ka kam u Khrawspah. Nga tip shai ba wat la phi long ka briew kaba riewspah, pynban phim long kaba ieit spah. Ka spah ka long tang kaei kaba ngi donkam tang ha kane ka jingim. Lait nangne, ka spah kan long aiu ka ?

DAPMON Dei na kata keiñ Kpa ba nga ong ia phi ba ka jingduk ne ka jingriewspah kam don jingiapher eiei ruh.

KNOR Nga sngewthuh bha keiñ Kmie ia kata. Haba ngi ia kren ia kata, nga kynmaw ia kawei ka pharshi myllung jong u Rynniaw bad ka Sohlyngngem ba ka long kumne : U Rynniaw, wat la u riewspah bad u long u sim uba itynnad bad u pah sngewthiang shikaddei eh—pynban kata ka spah kaba u don kan lah thaw pyrthei aiu ia u ? Ha ka jinglong tymmen u hap ban thap bam na ki briew namar ba um don khun. Kumjuh ruh, ka Sohlyngngem, naduh ba ki kmie ki kpa jongka ki la kdat jubor ia ka maian blei kaba trei ha ka jingim jongka, ha kaba ka la ibha ia u Sim Rynniaw, kam ju nud shuh ban paw pyrthei : namar kaei ka daw ? Ka long namar ba ka la iaid bakla ia kane ka jingshisha. Kumta ruh, u briew uba thew ia ka jingim tang na ka spah kaba u don, um lah da lei lei ban thaw pyrthei eiei ruh.

DAPMON Dei na kata keiñ Kpa kaba nga ong ia phi ba ha ka jingshisha, ym don jingiapher eiei ruh hapdeng uba riewspah bad uba duk haba ia kren shaphang ka jingiadei ha ka liang ka shongkha shongman.

KNOR Khamtam lei lei ha ka liang ka shong-kha shongman ngim lah da lei lei ruh ban pynbor iano iano. Ngim lah ban ong ia u Khrawspah ba un ia poikha poiman bad kata kata ka briew. Hynrei ka shong ha u ba un jied laitluid kat ia kaba u imon hi. Kaba donkam ia ngi ki kmie ki kpa bad ki kñi ki kong ka long tang ban ït ban thew ban woh ioh don kano kano ka shong sang bym bit ban ia poi kha.

DAPMON Nga la sngewthuh bha shaphang kata. Nalorkata, nga da kwah shisha ba i Khrawspah in da iathuh noh ha ngi khnang ba ngin sngewsuk. Hynrei ba in shu jah miet hi kumne te, ngam sngewbha satia.

KNOR Ngan da dih duma noh sha...Hmmmm ...Hmwmm (u kynud bad u ieng ban leit shim ia ka duma ban dih).

DAPMON To phi Kpa ngin ia bam ja noh syndon. Kane ka jyntah ka la ih bad dang khluit bha. Ngan khat noh Kpa ?

KNOR Long hi keiñ. Ap ngan da dih duma ho ? (u dang shong artad harud dpei ban thang duma.) Nga sngew kumba u Khrawspah u la wan. Ym dei ?

DAPMON Oh hooid. Dei keiñ. Tang na kata ka jingsiaw nga sngewthuh ba dei ma i.

KNOR To...to...phi Kmie ngin ia bam ja noh.

DAPMON (I la ieng ban shim pliang bad i shong harud dpei ban khat ja)...Shim shim Kpa. To ngin ia bam noh (I da noh artad shi sohkhaw ar sohkhaw harud dpei.)

Rung u Khrawspah

Phi la wan ne Khun ?

KHRAWSPAH Hooid Mei (u da shim artad ia ka lyngknot bad u shong harud dpei.)

DAPMON Shim shim pliang syndon Khun, ngin iabam lang noh syndon.

KHRAWSPAH Em phi Mei. Nga la lah bam.

DAPMON Mano kumta Khun ba la kloi ai ja ia phi dang katne ? Phi wan lynti nangtei na iing i Meikha ne ?

KHRAWSPAH Em phi Mei, nga la dep bam na iing jong i Rangli.

DAPMON Are, kumno kumta Khun : na iew na hat phi shu leit beit sha iing ki briew ? Da kham pyrkhat seh khun katne phi la san la rangbah ruh.

KHRAWSPAH Em phi Mei, ngam dei ba nga leh bieij hynrei namar ba nga donkam ia i Rangli khyndiat. Ynda nga la shongkai katto katne, i la sei pynban da ka pliang ban ia bam ja.

DAPMON Ko Khun, imat phi don jingmut ne ban iapoi kha poi man bad i ? Lada ka long kumta te yn lei ka, namar phi phim dei shuh u khynnah. Tang kane kawei keiñ Khun, lada phi jah miet eh kumne man la ka por te, ngi ki kmie ki kpa, ngim sngewsuk keiñ : tip phi long phi man kumno ha lynti ha syngkein bad kumta ter ter. Hynrei haba ngi la tip thikna ba phi leit shata shata kata kam pynsah nud shuh ia ngi kiba ha iing wat la phi poi iing katno katno por ruh. Sngewbha pyrkhat keiñ khun, katne phi la rangbah.

KHRAWSPAH Hooid Mei, nga la sngewthuh bha ia kata ka jingong jongphi. Kumba phi la ong hynne te Mei, nga kwah keiñ ha kane ka por ban phla hok ha khmat jong phi baroh arngut ba mynta te, nga la don jingmut shisha ban ia poi kha poi man bad i Rangli. Hynrei kata, pat ka shong ha phi, lada phi ia sngewbha ne em ia kata kaba nga mut ?

DAPMON Wei phi la ong shai kumta te Khun, na ka liang jong nga ka Kmie te, ngam don eiei kaba sngewpyrshah. Tangba kynmaw keiñ Khun ban iaid da ka burom ka akor. Phi pat phi don jingong eiei Kpa ?

KNOR Haba kumta, kata ka iing ki briew kaba long kumno Me ? Kaba iabha ne kaba kumno ?

KHRAWSPAH Na ka liang ka ïng ka sem, ka kur ka jait te, kiba ia bha phi. Hynrei na ka liang ka ioh ka kot te, ki long ki briew kiba da duk shisha shisha.

KNOR Kumno da kat ma Me, Me leit iapmat pynban da ka briew kaba kum kata ?

KHRAWSPAH Ka long kaba shisha kata kaba phi ong. Hynrei, ha nga hi te, nga sngew ba kata ka jingduk jingthngan kam lah ban khang lad eiei ruh ha ka liang ka shong kha ka shongman.

KNOR Kata me shu la ieit matlah Me ? Ne kumno ?

KHRAWSPAH Ia kaei kaba u Trai Kynrad u la thoh shun te ka ju long hi kumta. Matlah tang ia ka mangkarong bad imat shat kdar ia ka jingieit ba shisha. Nga sngew kumba kata ka long kumta ha ka jingshem jong nga.

KNOR — To lada ka long kumta te, nga ngeit ba kiei kiei baroh kin poi sha ka jingbha. Ne phi ong kumno Kmie ?

DAPMON — Nga ruh nga kyrmen kumta keiñ. Kata, ngin sa ia pyrkhat noh ia kane ka kam kham kloi mo ? Ne phi mut kumno Khun ?

KHRAWSPAH — Ka shong ha phi keiñ Mei kumno phi ia pynbeit.

DAPMON — La shai ka sngi, lada i Bah Rangbah in wan shane, ngan sa ia kren ia kine kiei kiei baroh. Bad ka shong ha i Bah Rangbah keiñ ba in pynbeit pynryntih ia kane ka kam. Kynmaw keiñ Khun da iaid sumar biang biang ialade. Ia kine kiei kiei baroh ngin sa ia pynbeit hi ma ngi bad i Bah Rangbah. Phi sngewthuh em ?

KHRAWSPAH — Nga ruh nga kloi ban kohnguh hun mynsiem ha ka jingpyniaid jong phi bad ka rai kaba i Mama Rangbah in ai.

DAPMON — To Khun kumta ka la biang.

(Hap ka pyrda)

Scene—III

HA MAWRAMSAI—AH LYNTI SHNONG

(Katba u Khrawspah u dang wan phai na lew, arngut ki paralok jong u ki la ia kynduh ia u.)

KHRAWSPAH — Nangno kumne lok phi dang ia wan ?

DONBOK — Ngi dang ia wan kumne hi nangtai na San Shnong. Phi pat nangno phi wan ?

KHRAWSPAH Nga te nga dang wan iew keiñ ?

RANGBOK Kumno, bha iew bha hat hi ?

KHRAWSPAH Shu bit hi phi tang kat ban ia im salit sakhai. Haba kumta, phi pat phi ia wan leh aiu shatai sha San Shnong ?

RANGBOK Are u lok, kumno kumta phi pat phim tip ?

KHRAWSPAH Ban da nga tip, phi tharai ngan dang kylli pat ?

RANGBOK Ong ioh phi tip shwa ma phi seh—Shish phi uba leh kum u bym tip eiei.

KHRAWSPAH Kata te phi la ia kren than phi lok. Ia kaei kaei kaba ngam tip ngam bna ruh, phi la ia pynbna hi ma phi.

DONBOK Em phi, ngi ia kwah tang ban ia ong kumta hi keiñ.

RANGBOK Ha ka jingshisha ngi ia wan ba ia iap kiba ha iing ha sem hangtai ha San Shnong.

KHRAWSPAH Oh phi ia don ba ha iing ha sem hangtai ?

RANGBOK Hooid keiñ, i iap ito i khun kha jong ngi.

KHRAWSPAH Iba la tymmen ?

RANGBOK Tymmen te i la tymmen bha phi. Nga tharai im duna shuh ia ka khyndai phew snem eiei.

KHRAWSPAH Kata i la dei phi ka por jong i. Katta i la shong prah shong shang—sa katno pat ba ngin ia khmih lynti. Ban ha ngi lei lei te, tip hynriew phew khlieh ngi lah ma ban ioh rta ?

DONBOK Ki tymmen hyndai te ki kham im slem phi.

RANGBOK Imat ka long shisha kumta namar ba ka hok ha ki ka dang shong sbai bha.

KHRAWSPAH Ki la ia pyndep kam hynne ? ne Lashai ?

RANGBOK Ki la ia pyndep hynne keiñ. I la khlad naduh myn shisngi te. Phi khlem poi seh shatai sha San Shnong ha kine ki sngi ?

KHRAWSPAH (U leh mynleh)—Ngan leit donkam aiu shatai ? Nga uba leit iew wan iew man ka sngi shu kumne keiñ, ngam ju ioh ban leit tang hangno hangno ruh.

RANGBOK Kaba dei kata kaba phi ong. Tangba ha kine shisngi arsngi ba nga don hangtai ha San Shnong ki briew ki iapur ialap bha keiñ shaphang uta u nong Mawramsai uba la iajuh iathoiñ bha bad kata kawei ka samla kaba na San Shnong.

KHRAWSPAH (U leh myn kyndit)—Oh phi ong kumta. Uei uta shisha mo ? Tip iano mo u leit iapmat ?

DONBOK (U ruh u leh mynleh)—Kata keiñ, ngi ruh ngim ia tip. Tangba uta hi u briew uba iapmat ia ki rangli khun juki te, u long da shisha u briew uba khraw mynsiem.

KHRAWSPAH Kata ka khana ka la iaid bha seh hangtai ha San Shnong ?

RANGBOK Ka la iaid shikatdei eh haduh ba ka la pynlyngngoh wat ia ngi ruh ki nong Mawramsai ba ngim tip satia ia uta u briew. Ki shu ong u nong Mawramsai.

KHRAWSPAH Uba trei ba ktah aiu uta u briew ?

RANGBOK Ki ong uba khaii keiñ kum ma phi.

KHRAWSPAH (u saw kyrang)—Shisha seh ; Kiba pli ki la shu ia thaw nang.

DONBOK Te balei phi shu saw kyrang katne katne, tang mar ia ong ba u dei u nongkhaïi ?

KHRAWSPAH Imat ba shit u kwai phi. Ngin ia pra noh phi mo ? Ngin sa iashem pat (u leh kum uba kyrkieh eh).

DONBOK Te balei ba phi kyrkieh eh katne katne i kumba phi sheptieng ia ngi ne ?

KHRAWSPAH Em kam long kumta. Hynrei nga la lam sngew thngan kumno re.

RANGBOK Wat..........wat ....ju leh mynleh ho ? Para ba la ia tip ruh phi leh pat kum u bym don eiei.

DONBOK Ban ialeh buhrieh buit hi bad une te ym lah. Balei phi sheptieng ba ioh ngi pynwit ne ?

KHRAWSPAH Bad phi te, ngam lah ialeh satia. Balei keiñ phi ruh phim iawad lad wad lynti noh ?

RANGBOK Lada phi la lam ma phi te, ngi ruh ki bym shah jem hi. Tangba lano keiñ phin ia pynhiar synjat ?

KHRAWSPAH Ka dang shim por Me. Ka ibit hi kato ka briew ? Kumno ki briew hangtai ki ia ong shaphang jong ka ?

RANGBOK To me lok wat sngew eiei. Ban ha ka jingpeit jong nga ka long shisha ka briew kaba bha briew. Nalorkata ka akor ka burom ruh ka nangbha. Wat la ka long shisha kaba duk, pynban ki briew ki ieit bha ia ka. Nga tharai haba bishar hi na kane ka liang te, me long shisha u briew uba da donbok tam.

KHRAWSPAH Ei lok, me ia ong ba ki briew ki la iapur khana bha shaphang kane hangtai ha San Shnong. Te mem iohsngew eiei ba ki briew ki ia ong shaphang jong nga ?

RANGBOK Jait ba me la kylli ngan iathuh ia ka jingshisha ho lih. Katba nga iohsngew hi da la ka jong ka shkor, ki briew ki da iaroh shisha ia Me, ba Me long u briew uba shisha u bym peit ne khmih ia ka mangkarong, hynrei Me kloi wat ban ibha ia ki khun baduk basuk.

KHRAWSPAH Haba kumta, Me pat me iasngew kumno lok ? Me sngew iahap jingmut bad nga ?

DONBOK Ban ha nga lei lei, te nga kham jied ban ia poi kha poi man bad kiba duk ba suk ban ia ki khun ka spah ka hajar. Khamtam lei lei lada me sniew bok, me ia ngat bad kito kiba sniew jinglong—Tang katta ka jingim la jong te la kum ba shet ha u khiew dek. Pher wiak, na ka mon jongki, kim salia wat ban ai im sha ka kur ruh. Me ngeit ia kata ?

RANGBOK Ym baroh kiba riewspah ki long kumta—don katto katne me. Jar la katta ruh, kham lah hi kiba duk basuk ban ia kiba riewspah. Nga te nga da iaroh shisha ia me naduh la ka dohnud ba me da nang shisha ban jied ia kum i Rangli.

DONBOK Te la ka long kumno kumno ruh, khie me lok, ngan donbok nyngkong shwa ma nga ia me ba kiei kiei baroh kiba me pun me thmu kin long kiba bha suda.

RANGBOK Nga ruh kumjuh, ngan nang kitbok ia me, khnang ba kiei kiei baroh kin kut ha ka jingbha. Tang ba da kynmaw keiñ me ban iawer lem ia ngi ruh ha ka sngi pynhiar Synjat ?

KHRAWSPAH Khie me lok, kata ngin iakhlad noh mynta bad nga kyrmen kumba me la ia kitbok lem ba kiei kiei baroh kin long bha long miat. Bad nga kular skhem ba da lei lei ruh ngan ym klet ban iawer ia phi baroh arngut ha kata ka sngi kaba khraw. Khie ia leit suk ho ?

(Hap ka pyrda)

A C T—2

S c e n e—I

HA SAN SHNONG—HA IING JONG KA RANGLI

(Hadien ba i Rangli i la ia shong iasah kumba katto katne por bad u Khrawspah, kyndit kyndit, ka kmie jongi, ka la khlad noh na kane ka pyrthei Tang hadien katto katne por pat, u tnga jong i ruh u Khrawspah u la khlad noh hadien ba i la kha ia i khun jong i iba dang don tang kumba shibnai ne arbnai. Ka jingkah dum kaba khraw tam ka la wan shop ha ka jingim jong i Rangli iba pli. Nalor kata, ha kawei ka sngi katba i Rangli i dang leit tong um, na kham sharud nong ryngkat bad i khun rit jongi, kynsan kynsan uwei u khla u la wan ban tur sha i bad i Rangli iba pli i la kum kdat noh ia la i khun baieit eh jong i khnang ba in ioh lait ialade na ka jingiap. Mynta i Rangli i don marwei ha la iing bad i ud sat shaphang la ka nusip jot la jong.)

RANGLI Ah ! Nangno keiñ ngan ioh ia ki thapniang jong u pukni khnang ba ngan lah ban her kylleng kylleng ban wad pat ia la i jong i khun. (ka da pynhiar mynsiemjur). Ka nusip jot aiu sha kaba kum kane ba nga la shem ? I mei ruh kyndit kyndit i la iehnoh khunswet ia nga marwei. U Kpa i khun ruh, khlem poi pyrkhat u la shu khlad kyndit noh (I Rangli i la tap ia la ki khmat bad i iam sob shi sob bad i kren da ka sur iam). Nga te nga nang mut ba ka khun kan pynshngaiñ ia nga, hynrei .... Ah... . Ah......Wow ..... Wow......ka nusip, ka nusip jot .. tang ka ud suh ruh kam pat da jah bha . wow .....wow .. kane ruh ka la khlad noh kdat na ka kti jongnga (ka pynhiar mynsiem). Ban da ka long kumne te, nga la khambha ka iap ban ia ka im suhsat im jynjar kumne. Mynta uei shuh u ban ia khmih sngewlem ia nga (I Rangli i sngap jlam bad i da tap ia la ki jong ki khmat).

T. SHNONG Ko Rangli .. Rangli Balei kumne jar jar .. tang ka ding ruh em ka theh ruh em..... la i kum ka ïing jah.

RANGLI (Kumba kyndit ka da weng noh wak ia ka jaiñ ba ka tap na ka khlieh bad ka da kren da ka sur kumba ka iam)— Ngam tip shuh keiñ Ma Rangbah ; ngan leh noh kumno ? Katne ka sangsot ba nga la mad, ngam sngew kwah shuh ban im ha kane ka pyrthei. Ban ....

T. SHNONG (U kem ktien)—Ko Rangli, balei ba phi pyrkhat bieij haduh katta katta. Nga kum u riewtymmen uba la iohi nyngkong ia ka sngi bad ia u bnai, nga lyngngoh shibun eh ban iohi ba kane ka pyrthei kaba ngi im ka long da shisha ka jaka kaba khuslai sat. Nga la iohi bad nga la shem ba don bun bun ki briew kiba la mad shisha ia ki thiep kiba jur tam ha ka jingim jong ki. Ha kaba kum kata ka khyllipmat, don kiba ong ba khambha ka iap ban ia ka im. Pynban haba pyrkhat pat na kawei ka liang, nga sngew ba ka jingim ka bym don kano kano ka jingialeh, ka long ka jingim kaba kordit tam. Kumta, phi phi la mad ia kane ko Rangli bad ka pyrthei satlak ruh ka mad ia ka.

RANGLI Ko Ma Rangbah, kita ki jingkren jong phi ki long da shisha kiba dei tang ha kito ki bym iashem ne mad ia ka ha la ki khohsiew, hynrei ha kito pat kiba mad ha la ka jong ka met ki sngew ba kita ki jingong jongphi, ki long kiba bakla lut. Tip ka dei mo kumta ?

THWAT Ko Ñia, ngam banse ban kem ktien noh na phi. Nga la sngewthuh lut ia kaei kaba phi la kan ha la ka mynsiem pynban kita kiei kiei haba phi puson bha, kim lah da lei lei ruh em ban wallam ia ka jingsuk ha ka mynsiem jongphi. Dei ha

kaba kum kane ka por keiñ ba ka donkam ia kiwei pat ban pynshai ia ka jingpyrkhat ba bakla jongphi. Hato kam dei kumta Um ?

RANGLI Hooid, kata kaba phi ong ka long kaba dei. Hynrei nga sngew ba ym don shuh mano mano ha ka pyrthei u ban mad ia kat kine kiei kiei. Phi phi iatip bad shem tang namar ba phi la iohi nyngkong shwa ia ka sngi ia u bnai. Katba ma nga pat nga mad ha ka jingim jongnga. Nalor ba nga duk nga shah thngan, sa kine kiei kiei ki wan shuh shuh ban tynrong ha ka jingim jongnga. Ngam sngew nang shuh ban pyrkhat kumno kumno ruh.

T. SHNONG Ko Rangli, ka long kaba dei kata kaba phi ong. Niar shisha ban shem ki briew ki ban mad kumba mad ma phi. Hynrei don tang kawei ka jingshisha kaba nga don ban ong ha phi bad kata ka long : Phi tip, ki briew ha kane ka pyrthei ki lah ban shem katba shem, ban mad katba mad, hynrei katba kim pat duh hi la ka rngiew, ka jingim jong ki ka dang don hi la ka dor. Wat bakla ia kata ka jingshisha, ko Rangli. Hooid, phi la mad shisha bun ki jingsngewsih kthang ha ka jingim jong phi, hynrei kata kam lah satia ban pynduh noh ia ka rngiew Phi ngeit ia kata Rangli ?

RANGLI Ko Ma Ma, nga ngeit ba kata ka long kumta. Katba phi dang kren ha nga shaphang kane ka rngiew, nga sngew kumba ki jingmut jingpyrkhat jongnga, ki la her biang sha kito ki sngi mynba nga la ia shongkai bad i Mei ha shwa ba in khlad noh na kane ka pyrthei. Ha kata ka por, i mei i la pynshai ha nga shaphang kane ka rngiew. Bad sa ha kane ka por ruh, phi phi iai ban ia kane ka jingshisha. Namarkata mynta nga la sngewthuh shai ba ka jingim jongu briew hi ka shong ha kane ka rngiew. Dei namar ba nga dang eh ka rngiew ba nga dang long kumne kumba nga long mynta. Bad .....

T. SHNONG (U kem ktien)—Hooid ...Hooid .. (u da kohnguh la ka khlieh) ka long kumta

keiñ. Lada phi long kaba jem rngiew, nga tharai katta phi phin long kumno : lada phim iap katta phi lah ban long kaba bi-ij ne kaba shiteng jableng kumba ong ki briew. Hynrei dei namar ba phi dang eh rngiew keiñ ba phi dang long kumne kumba phi long. Namarkata, nga sngew kum ban ia kynpham pyntngen lem ia phi ko Rangli ; to da kynmaw dngong ban pyneh ia la ka jong ka rngiew. Ngi kum ki briew ngim lah eiei ruh ban iarap ia phi, hynrei dei tang u Blei keiñ uba lah ban bat ia ka rngiew jongphi kat kumba u la thoh shun lypa.

THWAT Nalorkata, nga sngew ban ong ba phi long ka briew kaba donbok shibun eh, ko Ñia. Nga la iohi ba don katto katne ki briew wei shisien ba ki la mad ia kum kine ki juh ki jingeh, kiba phi la mad ne kham poh ia kata, kim ju lah shuh ban pyneh ia la ka rngiew. Don napdeng jong ki kiba iap paid dohnud khlem pat da dei por, don ruh kiba la kylla lamwir noh ha ka jingim jongki bad don ruh kiba la nud wat ban pyniap noh ialade. Ah ! katno ka long kaba sangsot ia kum kita ki briew. Kumba nga la iohi da la ki jong ki khmat, ko Ñia, phi long da shisha ka briew kaba eh rngiew. Nga ngeit ba ha kawei ka por, ka jingim jongphi kan long kaba shem bha shem miat pat.

RANGLI (I la sngewtngen ha ka mynsiem bad i la weng noh ia ka jaiñ tapmoh kaba i la tap ha ka khlieh bad i da pynhiar mynsiem jur) ...Ani......Mei .. Wow..... Mynta te nga la sngewthuh shisha ia ka dor jong ka jingim, (ka phai pat sha kine ki rangbah.) Nga da sngewnguh shibun eh ia phi baroh arngut kiba la wan ban khyllie pat ia nga na kane ka jingsngewlanot khop jongnga. Ban da kam dei na ka jingwan jongphi mynta hangne ngan phla hok ha phi, nga la kut jingmut shisha ban leit pynnoh iap ialade sha kawei ka riat. Hynrei mynta, ka jingmut jingpyrkhat jongnga ka la shai pat. Ngam don eiei ruh kaba nga lah ban ai ia phi hynrei kaba nga lah ban ai ka long tang ka jingkhublei bad jingsngewnguh shikatdei eh

namar ba phi la lah ban pyllait ia ka mynsiem ba kordor jongnga na ki sni jong ka jingiap kaba shyrkhei.

T. SHNONG Khublei shibun eh ko Rangli. Ngi ngim don eiei shuh ban ong nalorkata, hynrei tang ban ia kmen lem bad phi ba wat la ka rngiew jong phi ka la jan sloit noh ne ka long rynieng jongphi pynban ha kaba kut ka rngiew jong phi, pleng ka dang ksan. Nga kyrmen ba kane kan nang iai long kumta. Kumba la ong i Um Thwat mynshwa, nga ruh nga ngeit bad nga kitbok lem ba ka jingim jong phi ha kawei ka sngi kan long kaba shem bha shem miat......Te katto ngin ia ieng noh ho ? Ka por ruh ka la dier bad ngin sa ia wan biang pat ho ?

RANGLI To koit kam pher......tangba ha shwa ba phin ia mih te, wat la ngam don eiei ruh ban ai ia phi, sngewbha seh ban iabam noh tang mar shi kyntien u kwai khnang ba ngin nang lah ban pyneh la ka bok la ka rngiew. Te........ ....

T. SHNONG (U kem ktien)—Hooid keiñ. Iasong iasong uto u kwai shwa ba ngin leit noh.

RANGLI (I shim ia u shangkwai na ba kham kyndong bad i khreh ban ia song kwai ia u Tymmen Shnong bad ia u Bah Thwat)—Te nangne pat phi iamut ban ialeit shano ?

T. SHNONG Nga te, nga mut ban leit beit sha ïing ban lum ban lang noh ia ki masi ki blang ; nga tharai, katta te ki la iawan ïing lut baroh. Phi pat phi mut ban leit shano Um ?

THWAT Nga ruh nga mut ban leit beit sha ïing. Phi i nga kwah ban poi kloi sha ïing namar nga la ia kut bad uwei u rangbah ba un wan jngoh ia uto u masi jongnga uba nga mut ban die noh.

RANGLI Phi ia bun jingri bha mo? (Ka phai sha u Tymmen Shnong) Katno tylli ki masi phi don Ma ma? Ki bun?

T. SHNONG Ngi ia don hi kumto, shiphew khadwei hali. Ngim pat da bun phi.

RANGLI Katta! Nga te nga ong ba ki la bun phi. (I Rangli i ieng ban iasong kwai ha ki)......Heh......Ma Ma......une u kwai... (ka phai pat sha u Bah Thwat -. Heh .. . Bah Thwat une u kwai ......Nga la pynslem ia phi ym dei?

T. SHNONG Em .... Em .... phi Rangli ka biang hi. Te ngin ia mih noh shwa ho? (ki la ieng baroh arngut)

RANGLI (I ruh i ieng)—Te to kata Mama. Sa da ia wan mih pat keiñ teng teng haba phi ia ioh por.

T. SHNONG Hooid keiñ, ngin sa ia wan pat. Te to kata ho?

(Mih noh Tymmen Shnong & Thwat)

RANGLI (Marwei)—Nga sngew ba nga long ka briew kaba donbok tam. Ah ban da i Mama bad i Bah Thwat kim shym ia wan hangne mynta ka sngi, ka jingim jong nga kan jin da la kut khlem pat da dei por. Kaei keiñ ka nongkylliang kaba nga lah ban ai ia ki. Naduh mynta ngan nym pyrkhat khuslai shuh ia kine kiei kiei baroh kiba la jia ha ka jingim jong nga, hynrei ha ka jaka jong kata ngan bynshet beit ia la ka jingim tang ha u Trai Nongbuh u Trai Nongthaw. Uba la pynlong pynman ia nga haduh katne. Mynta ngan ieng joit bad sa shisien pat ngan rwai:

1. Ko Jingim-Jingim ba ai u Blei,
Iano ngan tieng—Jingkhuslai ki kynrei ;
Ia la ka bhah ha ngi u la bynta,
La ha Lanot ne ha shem miat shem bha.

2. Katno jingim jong nga ka la sep ei,
Pyrkhat khuslai ia jingim ha pyrthei ;
Mynsiem ba kor ngam nang ban pynshong dor,
La long rynieng nga thmu ban shet shukor.

3. Hangno mynta ngan buh shet la jingim ?
Shawei pat Em—la kordit ne ha khim ;
Dei tang h'u Trai Nongbuh bad Nongpynlong,
Jingim jong nga tang ha u·Ngan pynshong.

4 Jynjar khuslai, lei lei shuh ngam pyrkhat,
Soh syiem kynsai wat la na nga la dkhat ;
Katba ka rngiew ha nga ka dang iai san,
Jingim thymmai-Lawei, ha nga ka kyan.

(Hap ka pyrda)

Scene—ii

HA SAN SHNONG—HA IING U TYMMEN SHNONG

(U Tymmen Shnong bad lai ngut ki rangbah ki ia shongkai ha kawei ka janmiet)

T. SHNONG Phi wan shano Um Thwat hynne ka sngi ?

THWAT Nga la shu wan rwat lyngkha phi.

T. SHNONG Kumno u kba u i long ?

THWAT Imat don jingkyrmen keiñ. Wei shisien hi ba la lait na ka jah trai than, la kumno kumno, nga ngeit ba un kham bha mynta ka snem.

T. SHNONG Kumno Bah Tiphok phi long mynta ?

TIPHOK Kumne hi phi Bah. Nga te nga shait nga khlain bha. Tang i kmie ki khun keiñ im da shait da khlain bha ha kine ki sngi.

T. SHNONG I long kumno ka ?

TIPHOK Shu kumto hi tang ba mynta ka sngi te i la kham i peit mat.

T. SHNONG To to phi, ha ka longbriew man briew te ym ju don koit u ban long maw long dieng, teng teng, hap ia mad hi ia ka pang ka jhia, khamtam lei lei kum ha kane ka kylla aiom mynta.

Rung u Rangbok

Are, i Bah Rang ! Phi pat na shano kumne phi wan mih ? Shong shong Bah Rang

RANGBOK (U da shong artad)—Nga te kumne hi keiñ Bah. Kumne nga dang wan beit na iew. Nga la mut ban iaid beit hynrei jait ba ngam ju poi shuh hangne la kham slem nga kwah tang ban wan jngoh ia phi. Tip phi long phi man kumno ?

T. SHNONG Te phi ia don khubor phylla ei ban ià kren ? To to sdang ma phi Bah Rang, phi uba dang wan na iew na hat nga tharai, phi don bun ki khubor.

RANGBOK Tip keiñ Bah, ha ka jingshisha nga ngam shym ioh khana eiei kaba phylla na iew. Tang kawei keiñ kaba nga kwah ban kylli na phi bad kata ka long : Ha kato ka sngi ma phi bad i bah Thwat phi ia wan sha ïing jong i Rangli—ym dei ?

T. SHNONG Ngi la ia wan keiñ kumne baroh arngut, manga bad i Um Thwat (u kdew artad la ka kti sha lade bad i Bah Thwat).

RANGBOK Kumno i long ? Nga da sngew sangsot shisha ban pyrkhat shaphang jongi bad nga da kwah ban leit kai sha ïing jongi tangba kumnò keiñ ngan kren ngan khana, ngi kiba dang kham khynnah ka rta kumne ? Hynrei haba nga tip ba ma phi bad i Bah Thwat phi la ialeit sha ïing jong i ha kato ka sngi, là kumno kumno, i in jin da la sngew shngain shibun eh.

T. SHNONG Ban ong ba phi dang kham khynnah rta, nga da sngew thamula shisha. Lada ngam bakla. Ym dei ma phi uba la long u 'men suh syntiew ia u Khrawspah bad ia i Rangli mynshwa ?

RANGBOK To seh Bah, wat nym da thew than ia kata. Ka kam samla ka iaid hi

la ka kam samla keiñ. Phin pyniadei pat ia kane kawei pat ka jait kam'te, phi tharai ka iadei rong hi ?

THWAT Ew ban da kumta te Bah Rang, ym sngew ia nang shuh du ban ia mut dur. Pleng nga la shem ba ki briew ki kham ieit ia ki jingsngewbha ban ia ki jingsngewsih. Ne phi pat phi ia ong kumno Bah Tiphok ?

TIPHOK Nga te, ngam iadei jingmut badno badno ruh. Ha ka jingsngew jong nga, nga shim ba kiei kiei baroh ki don la u jong u pud Kumba shu pynkynmaw biang ia kata ka jingong i Bah Rang, hato ia pyrkhat lang : Phi tharai i Bah Rang in nang hi ban kren eiei ia i Rangli—haba shiban i khia ka jingpyrkhat na ka bynta jong i Rangli bad shiban pat ka shat ka jingpyrkhat ia ka jingkhlad noh kyndit u Khrawspah, u paralok ba ieit jongi. Ban ia pynrem than ia u briew haba u don kat kane ka jing-khia ha ka mynsiem ha nga hi, ngam sngew ba kata ka long kaba shongnia. Ne phi pat phi ia ong kumno ?

T. SHNONG Kaba dei keiñ kata kaba i ong i Bah Tiphok ; hynrei kum u rangbah ban pynsngew eh ia kine kiei kiei nga sngew ba kam long kaba shongnia.

TIPHOK Shisien pyrkhat la sngew ba kan long kumta, hynrei ym baroh kiba long kumta. To to phi Bah ngin ia iehnoh ia kane hangne bad to iathuh noh ha ngi kumno i Rangli i long myn ha kato ka sngi ba phi la leit sha ïing jong i ?

T. SHNONG To to ngan iathuh katto katne ho ? (nangta u phai sha u Bah Thwat). To seh Um, ngan da kynto jin rangbah noh shisien jait ba ia don tang para ma ngi, ba phin sngewbha ban leit pynthang duma noh ma phi, namar ba phi phi la don ryngkat bad nga ha kato ka sngi, nga tharai, phim da kham kwah tip shuh. Wat sngew ei ei ho Um ?

THWAT (U ieng artad)—Yn lei ka. Ha bym ia dou briew hi te. Ieh ngan leit thang duma ma nga.

(Mih u Bah Thwat)

T. SHNONG Myn ha kato ka sngi ha ka por ba ngi la rung ha ïing jong i Rangli, ngi la shem ba i Rangli i shong khop harud dpei bad i tap ruh ia la ka khmat da ka jain. Ka ding ruh em ka theh ruh em, shisien peit la i kum ka ïing jah. Ka jinglong te kaba sangsot shaba palat.

RANGBOK Tip i la pyrkhat ia kaei mo ? Haduh ba im mon shuh ban leh ei ei kumta.

TIPHOK Phin ong pyrkhat shuh ia kaei. Kat kane ka jingkthang ha ka mynsiem. Phi dang nang hi ban mut dur.

T. SHNONG (U kem ktien)—Da ap da ap seh ngan iathuh haduh ban da kut ho ! Hadien ba ngi la iakren bun kiei kiei bad haba ngi la batai ha i shaphang ka rngiew kaba don ha uwei pa uwei u briew, hadien katto katne por i la sngap jar, imat i la khan ha la ka mynsiem. Hadien kata i la ong ba i sngewnguh shibun eh ia ngi kiba la ialeit ban ia sngewlem ia i. I la ong ba lada ngim shym la leit sha ïing jong i ha kato ka sngi, ka shnong jong ngi kan jin da la bun kam na ka bynta jongi ha kine ki sngi ; i la mut haduh ben leit pynnoh iap noh ialade ha kato ka sngi.

RANGBOK (U kren kyndit)—Ama......ma......Phi la ialeit ha ka por kaba biang eh. Hadien kata pat.

T. SHNONG Dei haba ngi la ioh ia syllok bun kiei kiei ba i la phla ha ngi ia kine kiei kiei. Nga tharai mynta te im lei lei shuh.

TIPHOK Nga ruh nga tharai ba ka la long kumta. Namar don kiba iathuh khana ia nga ba hadien ba phi la ia mih na ïing jongi ha kato ka sngi, i Rangli i la kynud jingrwai.

T. SHNONG O i la kynud jingrwai kumta? Kata ka la bha. Ngan sa leit kai biang ha kane ka taiew sha ïing jong i.

Rung u Bah Thwat

THWAT (Ryngkat bad ka tangduma ha ka kti)......Heh . ...heh shwa Um. Hamar ba dang bang bha.

T. SHNONG Lam .... lam..... phi. Nga la kwah duma shisha naduh hynne, (nangta u Tymmen Shnong u dih duma kumba katto katne por).

THWAT Kumno phi la ia hun?

RANGBOK Hun te ngi la iahun phi na kawei ka liang.

TIPHOK Hynrei ban da lah ban pynioh noh ia i kano kano ka jait kam kaba kham suk te mo? Kata kan jin da la khambha shibun eh ia i. Ban kum ha kane ka por te, nga tharai, ka khambha ban pynioh ia i ia ka kam ka jam kaba suk.

THWAT Tip naei keiñ ngin ia wad lad? Ban da ioh tang ka kam shakri ïing kata ka la biang eh ia i.

T. SHNONG Heh keiñ......sa mano ban tan? Nga te nga la sngewhun hi jrut. Katto te la biang ba ngin ia bteng biang ia ka jingiakren. Heh sa mano?

THWAT Buh noh shwa hangto ha kyndong phi Um. Nga ruh nga la ngiah.

T. SHNONG To to kata (u shim bad u buh artad ia ka tangduma kham ha kyndong). Kumno kumto i Bah Tiphok i ong myntan ?

TIPHOK Nga la ong ban da lah ban pynioh ia i da ka kam-kaba khamsuk, kum ka kam shakri kumba ong i Bah Thwat, kata kan khambha ia i khnang ba in lah ban kyrshan ia ka jingim jong i. Tip u Syiem hangtei ha Umtong um lah mo ban khot kyrpang ia i ?

T. SHNONG Hooid keiñ kata ka long ka jingai jingmut kaba dei bad kane ka iadei thik bad kaei kaba nga mut ha kine ki sngi. Ha kato ka sngi ba nga la poi shatei sha ïing u Syiem na ka bynta ki katto katne ki kam shnong, u Syiem u la ong keiñ ban pynwad iwei i briew i ban shong shakri ha ïing jong u. Nga tharai kumba nga la mut bad ba phi ruh phi la ia ai jingmut kumta, lashai ka sngi ngan sha leit khnang sha ïing jong i Rangli ban ia kren shaphang kane. Nga tang shu sngewthuh ba i treh ia kane ka jingtyrwa, tang ha kane hi ka taiew ngan leit ialam beit ia i shatei.

THWAT Kata te ka la bha shibun phi Um. Ha ka sngi kaba phi leit ialam ia i shatei sa da iathuh artad keiñ Um ia kine kiei kiei kiba la jia ha ka jingim jong i. Bad .....

T. SHNONG (U kem ktien — Ia kata pat te Um nga la tip hi ma nga kumno ban iakren bad u Syiem. Nga ngeit ba u Syiem da ka mynsiem kaba jynsur un pdiang sngewbha ia i. Hangta ka jingim jong i kan sa long pat da kumwei ynda ki la poi hangtei.

(Hap ka pyrda)

S C E N E—III

HA UMTONG—HA IING KA MAHADEI

(Hangne, ka Mahadei u Syiem ka don marwei bad i pyrkhat khuslai ia kaei re. Hadien shipor arpor la wan rung i Rangli, ba la ju khot ieit da i Meiduk)

Rung i Rangli

KYNTIMON Are.... i Meiduk. Shaei kumne phi wan mih ?

MEIDUK Yn ong kumno keiñ. Nga la mut bun bun sien ban wan kai, hynrei ngam ju lait por satia. Naduh dang step hi ngir haduh ban da miet ngain ngam ju lait kti satia.

KYNTIMON Nga la iohi Meiduk ia ka jingbun kam jongphi.

MEIDUK Phin leh kumno ka. Ngi kiba im da kane ka bylla sngi. Tang mynta ka sngi keiñ ba nga lait por kumne.

KYNTIMON Tangba phin ong kumno Meiduk. Ka kam ïing te ka ju long hi kumne. Mynta la dep, la shibit ka la mih da kawei, teng teng ia kajuh pa kajuh dei ban trei.

MEIDUK Ka dei kata kaba phi ong. Tang ba yn ia ong kumno keiñ Mahadei. Bunsien nga shem ba ki briew kim ju kheiñ snep ia ka kam ïing. Hynrei ngi hi kiba la madia kane ka kam ïing, wow ka jingkhia, tang ban mih haei haei ruh ym ju lait. Kiwei kiwei ki kam, shisien ba la dep la dep. Hynrei ka kam ïing te, dep mynta la shibit la hap trei biang. Kajuh shi kajuh, haduh ban da ngiah hi shoin.

KYNTIMON Ka dei Meiduk kata kaba phi ong. Nga kynmaw mynba dangrit u Kmenlut, ani wow ka jingjynjar. Ha kata ka por shah teh, nga la sngew ialade kum ka mraw. Tang ban mih haei haei ruh ngam ju ioh lad satia. Tang uwei ruh katto ban da......

MEIDUK (I kem ktien)—Phi te phi khuslai lei Mahadei. Ki shakri shakor phi don kyrhai ki ban ia peit ia i lem. La kumno kumno ruh phi dang shi rukom hi.

KYNTIMON Na kata ka liang, shi rukom kadei kumba phi ong. Hynrei na kawei pat ka liang......

MEIDUK (I kem ktien)—Kum ban knieh ktien noh na phi mo Mahadei. Nga te ngam ju lah phi ban mut dur ia kito kiba duk ba rangli. Kiba phi, nalor ba ki hap ban peit ban i ia ka kam ïing kam sem, sa ka peit ka i ia ki khun ki kti, katba ki dang rit, nalor kata, sa ka leit bylla leit sngi man ka sngi. Teng teng, haba la ban than ka duk, ia ki khun ki kti la hap ban shu iehnoh kumto khlem da ioh ban pynbiang ha ka rukom kaba dei. Tang ban biang ka bam ka dih ; la dei ban kheiñ duh lut bad ban trud ia ka dieng ka maw. Da i synei shisha phi.

KYNTIMON Nga tang ialade ruh, nga sngew la palat. Hynrei haba pyrkhat pat ia kum kito, ngam sngew nang mut dur shuh kumno kumno ruh.

MEIDUK Ka shu long hi kumta ha la ka jingshem. Lada dei lei lei sa u Kpa ki khun uba lyngkar, hangta lei lei te phi. Pyrkhat keiñ ia ka jinglong jongngi ki kynthei. Bun phi ki rangbah ki bym sngewthuh ia kata.

KYNTIMON Shisha mo? Ngam ju poi pyrkhat shaphang kata.

MEIDUK Ka long kumta keiñ Mahadei Mano mano ruh kumjuh. Ki bym ju mad ju shem ha la ka met, khamtam lei lei kum ma phi phin shem hi ia kine kiei kiei.

KYNTIMON Em phi Meiduk U briew te u long hi tang u briew. Lada mano mano ruh ha la ka jingshem jingshem.

MEIDUK Tangba ka dei kata kaba phi ong, ha la ka jingshem jingshem. Kiwei ki mad kumto, kiwei pat da kumto Kaba eh phi ban shem ia u briew u bym ia kynduh jingeh

KYNTIMON Ka dei kaba phi ong. Are..... kumno kumto .... Heh phi Meiduk ia song noh shwa da u kwai. (nangta, i ai ia u shangkwai ha i Meiduk ban ia song kwai). Nga la kum klet naduh hynne.

MEIDUK (i shim ia u shang kwai bad i sdang khud kwai) Ka ju long hi kumne phi, haba la ia bun nia.

KYNTIMON Em phi Meiduk, la sah ba kumno re. Naduh hynne eh te.

MEIDUK Kan lei phi sa para mangi ruh. Kumno kumno ruh bit hi.

(Nangta ki la ia sngap shiphang. Hadien kata i Meiduk i la iasong kwai.)

KYNTIMON Phi don duma Meiduk ?

MEIDUK Oh pleng phi ruh phi bam duma. Nga nang tharai ba phim ju bam.

KYNTIMON Teng teng phi. Barobor te ngam lah shah. Ngam banse phi tang namar kine ki bniat.

MEIDUK Balei ki bam khñiang ?

KYNTIMON Imat ka lam shata. Hynrei ynda nga la pyrshang da ka duma mynta ka la iarap shibun eh.

MEIDUK Ka dei Mahadei. Nga ruh mynshwa nga long kumta. Hadien pat ka la shu long mlien noh, haduh ban shah ruh ym sngew lah shah shuh. Khamtam lei haba phi don marwei, ban khlem duma, wow ka jingsngew lymbiang.

KYNTIMON Nga te, ngam pat long phi Meiduk haduh katta. Balei Meiduk phi ong sngew lymbiang haba marwei......

MEIDUK Ka long kumne keiñ Mahadei. Haba nga shong kumto ha ïing marwei, khamtam lei ha ka por mynmiet. Haba nga don marwei ban ioh hi ban kyrshut duma, wow ka jingsngewtynnad, ngam tip balei. Katba ki khmat ki khaprip, ka kti ka iaid shane bad shatai, ka jingpyrkhat pat ka her sha kawei pat ka pyrthei.

KYNTIMON Nga te ngam lah shemphang phi ia kata.

MEIDUK Mahadei, kum ban lorni noh ia phi. Wat sngew eiei ho ?

KYNTIMON Kan lei phi. Sa para mangi ruh.

MEIDUK Wat sngew eiei ho Mahadei. Shisien peit, nga i kumba phi bun jingpyrkhat bha mynta ka sngi.

KYNTIMON Balei ? Phi i pher ?

MEIDUK Tip keiñ, ngan ong kumno. Tang ba kumno re kumno nga i kumba phim i don jingsngewbha.

KYNTIMON Ka khmat tymmen shisha te mo? Shi rukom ka dei phi Meiduk. Nga khuslai eh ia uto u khun.

MEIDUK Kumta hi phi Mahadei, haba la heh ki khun te, bun sa ka jingpyrkhat.

KYNTIMON Ka dei kata kaba phi ong. Nalorkata, sa u kpa ruh imat um da suidñiew eh shaphang jong u, nga da sngewdık shisha. Nga la ju ong ia i ba in kren eiei ha u, i pat imat ba la bun kam palat.

MEIDUK Tangba phin ong kumno ka. I Paiem te nga i ba i da bun kam palat.

KYNTIMON Kata keiñ Meiduk, katba ka nang bun kam ma i, ka jingkitkhlieh pat ka nang khia ha nga.

MEIDUK Yn ia ong kumno keiñ. Shisien pyrkhat,ym lah ban mutdur mo. U Syiem u lah ban synshar ia ki khun ki hajar ha ka Hima, hynrei ban synshar ia la ki khun ki kti imat kata ka dei ka kam kaba kham eh. Nga la ju iohi ia kata ha kiba bun bun ki khep. Shu ong phi donbok, phi Mahadei ba phi don tang une uwei. Ha ka jingpeit jong nga, u Kmen um dei phi u khynnah uba runar. Ka por jong u hi ka ialam. Phin lah te Mahadei ban lait na kata.

KYNTIMON Em phi Meiduk. Lada tang uwei ne bun ngut ruh, kum u kpa, i la dei phi ban da sneng da kraw ia la u khun. Katba nga kynmaw, haduh katne ba u Kmen u la san, wat tang shisien ruh ngam pat ju sngew ba in sneng in kraw ia u. Kaba phylla phi Meiduk.

MEIDUK Nga ruh keiñ, katta nga la don hangne, ngam pat ju iohi ba i Paiem in ia shongkai bad u Kmen. Kaba phylla mo Mahadei. Tip i la ju doh mo ia u mynba i dang rit!

KYNTIMON Khamtam lei lei, haba u i sngewsih kum ha kine ki por, ngam nang shuh ban pyrkhat—tip ngan leh kumno ?

MEIDUK To phi Mahadei. Ngi hi ki kynthei kiba hap ban kit nadong shadong, kyrmen ba un ym lei lei hi. Katba don la i bor, pyrshang keiñ ban tuh ia ka jingieit jong u. Tang katta, nga ngeit ba phin lah ban pynphai ia u kat shaba phi mon.

KYNTIMON Ka dei kata kaba phi ong. Dei tang kata ka lynti kaba ngan lah ban jop ia u. (Ki sngap shiphang)
Phi sha, katno ngut Meiduk phi don khun ?

MEIDUK Mahadei, nga te kaba jynjar palat phi. Mynshwa, nga la ioh iwei i kynthei tang ba i la iap noh.

KYNTIMON Tang ita iwei hi ?

MEIDUK Tang ita keiñ phi. Kaba sangsot phi Mahadei ka jingim jong nga. Hadien ba u Kpa i khun u la iap noh, ita i khun ruh i la iap noh. Bad nga la shu sah marwei kumne haduh mynta.

KYNTIMON Phi kaba lah phi Meiduk. Naduh kata ka por—phim shym shong kurim shuh ?

MEIDUK Em keiñ Mahadei. Haba nga la pyrkhat, nga sngew kumba ngam don jingieit shuh ban ai shawei pat. Baroh ka jingieit kaba nga don, nga la theh lut ha ki.

KYNTIMON Ka dei Meiduk. Hynrei ka pyrthei pat kam pdiang ia ka. Bun bun nga iohi ba ki briew kim ju lah ap wat tang ban dap snem ruh. Kaba phylla mo ?

MEIDUK Phi phylla lei ia kata. Baroh baroh kiba leh ia kata. Haba nga pyrkhat bha, ka shong shibun eh ha ka jingsngew shimet shimet. Hynrei nga te, kumba nga la ong, ngam don jingieit shuh ban ai pat shawei. Dei kata keiñ ba nga hun ban shong marwei kumne shirta.

Rung u Shakri Syiem

SHAKRI Meiduk, i Paiem i phah khot ia phi.

MEIDUK I donkam aiu mo ?

SHAKRI Tip seh tang ba i phah khot ia phi.

MEIDUK To nga la wan.

(Mih noh u Shakri)

Mahadei, ngan ïeng noh artad. Tip i Paiem i donkam aiu ?

KYNTIMON Ha ka jingshisha nga dang sngew bynnud. Sa wan pat keiñ. To khie kata.

(Hap ka pyrda)

ACT—3

Scene—I

HA UMTONG—HA IING KA MAHADEI

(Hangne u Syiem jong ka Hima Maryngksai uba shong ha Umtong u la ia kren bad ka Mahadei jong u shaphang ka kam iing kam sem).

SHANDOR Kumno Kmie phi pyrkhat ia u Kmenlut?

SINGH Mynta kumne ba u la heh la san, nga la sngew shngain shibun eh wat la u long tang marwei ruh.

KYNTIMON Tip ngan ong kumno keiñ Kpa. Ha ka jingkhmih jong nga, nga iohi ba u Kmenlut u long u khynnah uba stad bad uba don akor don burom bha. Naduh ba u dang rit nga la ialeh katba lah ban sneng ban kraw ia u katba nga don la ka bor. Bad nga la shem ruh ba u Kmenlut um long satia u khynnah uba laplah. Ia kaei kaba nga la ong, kata, ngam donkam shuh ban kren pat sa shisien. Hynrei........

S. SINGH Nga tharai, da lei lei ruh, u Kmenlut un nym long da kumwei pat Kumba nga ju ong, ka shong shibun eh ha ka jinglah jong phi keiñ Kmie ba u Kmenlut u long kumne kumba u long mynta. Ka long da shisha kaba eh, na ka liang jong nga kum u Syiem jong ka Hima, ban khmih ban peit lut ia ki kam ïing baroh. Ka kam Hima sima kane kyrhai byllai, da kumno keiñ ngan lah ban pyllait por pat ialade ban khmih ia kine kiei kiei. Bun bun sien nga kwah ban ia shongkai sngewbha bad u Kmenlut ryngkat bad phi, pynban kita ki jingthmu jong nga baroh ki kut noh tang ha lyer.

KYNTIMON Tip yn ialeh noh kumno keiñ Kpa, nga ruh la kham slem mynta, nga la iohi shisha ia ka jingbun kam jong phi haduh ba nga i ba phim don por satia wat tang ban bam ruh. Nga la iohi ba kane ka la ktah wat ia ka met jong phi ruh nalorkata, nga i kumba ka met jong phi ruh ka la nang kham ring tymmen. Balei Kpa phim lah ban kham pynduna noh ia ki kam jong phi ?

S. SINGH Ah ko Kmie ban da ka long kaba lah, ngan nym jin da la ap tad haduh ba phi phin ong kumta. Hynrei dei namar ba ngam lah keiñ, ba nga hap ban shah shitom kumne. Ka bishar ka khadar kane man la ka sngi khlem pud. Nalorkata, sa ka leit jngoh hima haba don kino kino ki kam kiba jhan palat. Shisien pyikhat nga la sngewsynei haduh katta katta na ka bynta la ka met bad kumjuh ruh ia ka ïing ka sem jong nga, khamtam lei lei ia u Kmenlut, uba pli. Imat dei na kane phi ka daw ba ki briew ki ju ong ba ki khun syiem khun patsha kim ju long kiba don burom don akor. Namar kaei ka daw ? Ka long kane keiñ, nga kum u Syiem jong ka Hima, nga tip 'lut ia ki kam Hima sima baroh bad nga synshar bha ruh ia ka hima baroh kawei, katba ia ki khun pat, ngam don por satia ban synshar. Kane ka long kaei kaei kaba sngewsih tam.

KYNTIMON Ka pyrthei te Kpa ka lah ban ong kumta. Hynrei kane ka kam ïing kam sem, kam da shong eh tang ha u Kpa. Hooid, wat la ha ka jingshisha ba dei ma u uba kit uba bah ia ka kamai kajih, uba bsa babtiah ia ka ïing ka sem baroh kawei. Nga nud ban ong kumta namar ba nga sngewthuh ba ka long kumne : Hooid u Kpa u lah ban long uba bun kam haduh katta katta, hynrei haba ka don ka jingia-sngewthuh jingmut hapdeng ka Kmie bad u Kpa, ka ka ïing ka sem kan long hi kaba suk kaba sain. Kane ka leit long kumne namar ia kaei kaba u Kpa um lah ban khmih, kum ha kaba pynsan pynrangbah ia ki khun, u la aiti noh pat ha ka Kmie.

S. SINGH Kata kaba phi ong ka long kaba shisha. Nga da mynjur arti ba ka ïing ka sem ka bym doa satia ka jingiasngewthuh jingmut hapdeng u Kpa bad ka Kmie ka long ka ïing kaba jynjar sat. Wat la kata ka ïing ka long ka ïing syiem ne ïing patsha ruh. Khamtam lei lei, na ka liang jong ngi ki khun Khasi khara, nga sngew ba ka dei ka kamram jong ka kmie ban pyi san pynrangbah bad ban saindur ia ka akor ka burom jong ki khun. Imat dei na kane keiñ ka daw ba ki Longshwa manshuwa jongngi ki la sngewdei ban ai wat ia ka jait ka kynja ruh sha ki kynthei. Bad ....

KYNTIMON (ka kem ktien)—Kum ban kem ktien noh na phi khyndiat, wat nym sngew eiei ho Kpa. Nga tharai phi kum u rangbah bad u Syiem jong ka Hima, phi lah ban iathuh bniah : Balei ba kane ka kheiñ jait kheiñ kynja kam long na ka liang jong ki rangbah ? Hooid, wat la dei ki kynthei kiba pun bakha bad kiba shah shibun ki jingeh, pynban haba pyrkhat na kawei ka liang, nga sngew ba dei u Kpa keiñ uba pynlong pynman bad uba bsa ba btiah ia ki jingdonkam jong ka ïing baroh kawei. Namarkata, lehse, kan khambha ba ia ka jait ka khong ruh dei ban ai sha u Kpa. Nga la iohi ruh ba don bun bun ki ïing ki bym ju kheiñ briew ia ka kmie, hynrei ki kheiñ kordor tang ia u Kpa. Haba u Kpa um don ha ïing ki leh da kumwei hynrei haba u don ha ïing ki leh da kumwei pat. Ngi donbok ba u Kmenlut um ju long kumta. Ne phi pat phi ong kumno Kpa ?

S. SINGH Ah ko Kmie, katne phi la tymmen, ha ka jingshisha phi la dei ban ioh khun ksiew ban da dei ba u Kmenlut u kham laplah, pleng phi phim pat tip bad sngewthuh ia kine kiei kiei ?

KYNTIMON Ah ko Kpa, te ngan leh kumno ka ? Haba ngam tip shisha. Nga tharai ka khambha ba ngan kylli em, ia kaei kaei kaba ngam tip ban ia kaba sngap mynthi khlem tip ?

S. SINGH Te haba phim tip te, ngam banse keiñ ban iathuh katba nga lah synei. Ka long kumne keiñ : Mynhyndai la ong, ba ka Jaitbynriew Khasi jong ngi ka dei ka jaitbynriew kaba im sngi tang ban ialeh thma. Dei na kata ka daw ba ngim tip shuh ia la ka tyllong, nangno ngi wan? Dei namar kane ka daw ba la ong ba kane ka jait bynriew jong ngi ka la wan na sha ki thaiñ jong kata ka khadar snem lynti. Dei ynda ki la iaid lyngba bun ki jingeh, khadduh eh, ki la wan poi tiap haduh kine ki ri lum baieit jong ngi. Ynda ki la poi hangne, ki Khasi kim kwah shuh ban leit shawei pat hynrei ki la kut jingmut ban shong duh noh ha kane ka jaka. Bad ia kane ka jaka, ki khun ki ksiew jong ki da kawei ka jingmut ki la jer bad ki tang :—

"Kane ka dei ka Ri jongnga.
Ka Ri Umsnam ki Kñii ki Kpa".

KYNTIMON Phi mut ban ong ba kita kñii jongngi mynshwa ki la ioh kynti ia kane ka ri lum Khasi da kaba ialeh thma bad ka jingia umsnam?

S. SINGH Ka dei kumta keiñ Kmie ba ki tang "KA RI UMSNAM KI KÑII KI KPA". Nangta pat wat ynda ki la shong la sah ha kane ka jaka ruh, ka mynsiem riewialeh kam pat duh satia. Kumta man la ki aiom, ki ju bah ia la ki ryntieh bad ki khnam ban leit dakhol jaka shawei pat. Ha kane ka jingleit jongki, bun bun na ki rangdajied ba kynsai ki la phah ia la ka jong ka jingim na ka bynta la ka ri. Katba ki kynthei kiba pli pat ki nang shong ha la jing ryngkat bad la ki khun rit jongki ha kine ki ri lum. Kumta na kawei ka por sha kawei pat ka por, la ong ba ka jingdon jong ki rangbah ka la nang duna duna Kumta ha kawei ka por ki la ialum Dorbar ban ia pyrkhat kumno yn leh ia kane. Ynda ki la ialang lang khmui da kawei ka jingmut ki la sngew iahap ban leh nòh kumne: Ki

da ong: Kan myntoi aiu ba ma ngi ki rangbah ngin bat ia ka longkur ka longkha sha ka liang jongngi, kan long kaba kham bha ba ka kynthei kan bat hi noh ia ka. Lada ma ngi ki rangbah ngin dang iai bat ia kane ka jait ka kynja, ha kawei ka por ka jait bynriew Khasi kan sa jah lngaid noh da kumta. Namarkata, to ngin ia ai noh ha ki kynthei ban ri ia ka jait ka khong jongngi. Dei tang da kane ka lad keiñ la ngi ki rangbah ngi iaid sakma shano shano ruh, hynrei ka jait ka khong jong ngi kan ym duh noh satia. Naduh kata ka por keiñ ba ka kheiñ jait kheiñ kynja ka sa iaid na ka liang jong ki kynthei.

KYNTIMON Kata ka mut ba ha shwa ia kata ngi ju kheiñ jait kheiñ khong na ka liang ki shynrang?

S. SINGH Nga tharai ka dei kumta. Oh shano Kmie, u Kmenlut u leit mynta?

KYNTIMON U khlem iathuh eiei te ha nga. Nga tharai u don ha ïing phi.

S. SINGH Oh u khlem leit bam khana: Hynnin pat nga sngew ba u iathuh ba un leit bam khana mynta ka sngi.

KYNTIMON U iathuh keiñ ia nga ruh.

S. SINGH Te balei pat um leit?

KYNTIMON Tip phi Kpa ngam lah te ban ong ia kata. Tang ba ha ka jingkhmih jongnga te, nga iohi ba u Kmenlut um da don ka khmat kaba i sngewbha ha kine ki sngi.

S. SINGH Tip ka dei na ka daw aiu mo? Balei imat une u khynnah u la ibha samla iano iano mu? Imat dei na kata ka daw ba ha kine ki sngi u kham kiar ban ia kynduh bad nga. Ha

ka jingshisha u Kmenlut u long u khynnah uba tipsngi shibun eh, te kumno u kylla jinglong kumta? Nga te ngam lah sngewthuh.

KYNTIMON Em phi Kpa, wat mynta ruh u Kmenlut um ju pynkheiñ hukum ia kaei kaba nga ong. Lada phi pyrkhat bha, ka la dei hi ka por jongu ba un pyrkhat ia kine kiei kiei. Ha ka jingpyrkhat jong nga hi, nga sngew ba u Kmenlut um shym leh eiei kaba bakla

S. SINGH Hooid, keiñ, bakla te um bakla. Tangba lada ka long kumno kumno ruh u dei ban kren da kaba shai Lada u ong eiei, da lei lei, ngi ki kmie ki kpa ngin pyrshang katba lah ban pyn'un ia kata ka jingkwah jongu. Ne phi ong kumno Kmie?

KYNTIMON Nga lei lei te ngan ong kumno ka. Nga sngew ba ka jingieit jongnga baroh nga la theh lut ha u Kmenlut. Haba ma u, u sngewbha, ka mynsiem jongnga ruh ka kmen; haba nga iohi pat ba ma u u leh sngewsih, nga sngew kumba ka mynsiem jongnga kan kad arliang wak. Tangba ngan leh kumno keiñ, lada u Kmenlut um ong eiei ha nga da kaba shai. Ki jingmut jingpyrkhat jongnga ki sah ha ka lyngngoh ka lyngngaiñ.

S. SINGH Nga sngewburom shibun eh ia ka jingieit khun jong phi, ko Kmie. Hynrei haba nga sngap pat ia kita ki jingeh jongphi na ka bynta jongu, nga sngew kumba kata ka jingieit kaba phi don ia u, ka long kata kaba ki ong ki briew "ka jingieit kaba matlah". Ha nga hi, ngam sngew iahap nia satia bad phi haba phi ong ba phim nud ban ong eiei ia u Hooid, na ka liang jongnga u Kpa, nga lah ban ong kumta lada nga mon, hynrei ban pynmih kum kine ki ktien na ka liang jong phi ka Kmie, nga sngew ba kata kam dei ka rukom kaba dei. La kumno kumno haba phi iohi ba ka

don kano kano ka pher ha u, phim dei ban iehnoh marwei ia u. Jar jar ha kano kano ka por phi dei ban leit ia syllok bad u. Pyrshang ban twad ia ki jingeh kiba u don. Ngam da donkam eh ban bthah shuh shuh nalorkata, namar nga ngeit ba ka kmie ka kham lah bun shah ban ia syllok ia kum kita. Kum ban ong lyngkot, haba ka kmie ka la kloi ban plie rynghang ia la ka jingieit ha la u khun, phi tharai, don uno uno u khun u ban nud ban eh rang ia kaei kaba ka Kmie ka ong. Dei kane keiñ ba ki ju ong "ka jingieit jong ka Kmie ka dei ka jingieit kaba jop". Phi ngeit ia kata?

KYNTIMON Imat ba don tang une u-wei u khun phi Kpa ba nga kum pyrkhat bakla noh na kaei kaei kaba dei. Naduh mynta ngan da pyrshang ban leh kumta kumba phi bthah. Nga ngeit ba kiei kiei kin iaid beit.

S. SINGH Peit shane Kmie wat nym ailad ba u Kmenlut un long ha kata ka jinglong kumba phi la iathuh. Mynta noh hi lada u don ha ïing, to leit ban iasyllok bad u bad sa iathuh pat ha nga kiei ki jingeh kiba u ia kynduh.

KYNTIMON Kumno Kpa phi pyrkhat lada ngan leit khot ia u Kmenlut hangne? Hato kata kam long lad kaba khambha ha kaba ma phi ruh phi don lang?

S. SINGH Haba nga la tip kumta, nga da kwah ban ia don ryngkat, tangba kumno keiñ ? (u pyrkhat khyndiat) Em phi Kmie kane ka por mynta kam long ka por kaba bit ba ngin ia kren ia kine kiei kiei. Nga tharai katto i Myntri Rangbah ruh i la jan wan artad.

KYNTIMON Oh phin leit shano ka ?

S. SINGH Nga mut ban leit sha Mawliehbah.

Nga tharai mynta ka miet ngin iasah noh shato bad ngin sa wan phai pat lashai.

KYNTIMON Balei Kpa, ka don kano kano ka jingklumar hangta ?

S. SINGH Em kam da dei eh kaba katta katta, nga kwah tang ban leit pynbeit ia kato ka kam Sordar.

KYNTIMON I Myntri Rangbah ruh in leit lang ?

S. SINGH Hooid keiñ, ma i ruh in ialeit ryngkat bad nga. Te, sa nang leh kumta ho Kmie ? Nga ngeit ba u Kmenlut un sa iathuh lut ia kiei kiei baroh kiba u ia kynduh ha ka jingim jong u.

(Hap ka pyrda)

SCENE—II

HA UMTONG—HA KA DORBAR HIMA U SYIEM

(Hangne u Syiem jong ka Hima Mawryngksai lem bad ki Myntri jong u ryngkat bad katto katne ki rangbah ki la ia kren bun klei klei)

M. RANGBAH Kumno Bah Thwat phi la poi slem ?

THWAT La bit hi shipor ar por kumto !

M. RANGBAH I Paiem im pat wan ?

THWAT Tip keiñ katta ruh ngam pat iohi Nga la mut ban leit khot ia i na ïing te jait ba nga la mih khamslem na ïing nga nang tharai ba i la poi shwa ma i, namar nga la shem bunsien ba i Paiem i long u briew uba bat pyrkhing bha ia ka por. Tip mynta pat ka sngi balei keiñ kumne ?

M. RANGBAH I mat la don ka pher aiu re.

M. PLUNG Tip balei mo i Paiem katta ruh im pat wan ? Phi khlem wan iaid lynti nangthie Bah Thwat.

THWAT Nga khlem wan keiñ.

M. SLING Imat ka la don kano kano ka pher phi.

M. LNGAI Nga sngew kumba u Kmenlut um da shait bha te phi.

M. RANGBAH Imat ka la dei na kata ka daw. Naduh mynno ba u Kmenlut um da khlaiñ kumta ?

THWAT Tip seh, haba hynnin ba nga la shongkai bad i Paiem ym don ba iathuh du ba u long kumta.

M. RANGBAH Phin ong kumno ka? Ka jingpang ka lah ban wan kyndit ha kano kano ka por ruh. Ioh lehse u kem pang ynda phi la mih ma phi na ïing jong i.

THWAT Tangba ka long hi kumta. Hynrei nga ngeit ba i Paiem in nym jah Dorbar la ka long kumno ruh lait noh tang ha ki khep kiba da tan palat.

M. SLING Ka jingpang mynta te, kaba kham khyllah. Don ka jingpang kaba ktah tang ia ka met kata kam da pher eh. Don pat ka jait jingpang kaba ktah tang ia ka mynsiem; kane te ka dei ka jingpang kaba kham shyrkhei bad kaba ktah kham bunsien tang ha kiba dang samla.

M. LNGAI Kata te, ym lah sngewthuh shuh. Nga la sngewthuh ba phi la kham jam kham sha khmat ban ia kaei kaba ngi la ia kren.

M. SLING Em phi, nga tharai nga ngam shym jam palat ia u pud tang ba ka jingshisha te ka iaid ha kata ka rukom.

M. RANGBAH Nga ruh uba la don bun ki khun samla bunsien nga shoh baiong hi ngaiñ haba nga pyrkhat ia kum kine ki jait jingpang kiba khyllah. Hynrei ynda haba ki la shongkurim kane ka jingpang mynsiem ruh ka la duh jait noh artad. Mano ban tip ioh lehse u Kmenlut ruh u ioh kaba kum kata ka jingpang,

M. PLUNG Ia kata pat, mano hi u ban lait? Kum ban ong noh, u Kmenlut u long da shisha u khynnah uba tipsngi shaba palat. Ban da dei ha ki khun jongngi lei lei te, nga tharai naduh mynno u Paiem u la ioh khun ksiew.

M. RANGBAH Ka dei kata. Tangba u Kmenlut u dei u khun marwei keiñ ba i Paiem i

dang pynleh khunlung ia u haduh mynta. Phi tharai u Kmenlut uba dang khynnah seh ha ka rta ?

M. LNGAI — Nga tharai um pat palat seh ia ka arphew san snem.

M. RANGBAH — Shish phi la kumno kumno, u Kmenlut mynta u la khlieh ia ka laiphew snem. Nga kynmaw ba kato ka khun nyngkong jong nga bad ma u ki la ia kha ryngkat ha kajuh ki ka aiom bad mynta na ka, nga ioh haduh sawngut ki ksiew, katba ma u pat haduh mynta u dang marwei. La kumno kumno ruh ka la dei phi ka por jong u ba un shongkurim noh.

THWAT — Oh phi ong kumta. Tip balei mo ....

Rung U Syiem Shandor Singh

M. RANGBAH — Phi la wan mo Paiem? Nga nang tharai ba phi phim lah ban poi. Kumno u Kmenlut u long mynta?

S. SINCH — Ngam nang pyrkhat shuh phi kumno kumno ruh. Mynta hi ba la heh khun dap sa ki jingpyrkhat khuslai suda.

M RANGBAH — Ngi hi kiba la bun khun te ym long shuh ban pyniadei. Phi donbok keiñ Paiem ba phi phi don tang une uwei. Kumno keiñ Paiem tang une uwei ruh phi da ud eh katta katta?

S. SINGH — To to phi Um, ngin ia poi noh shwa sha ka kam, ha shwa ba ngin ia bteng biang ia kane. Kaei kumto ngi mut ban ia kren mynta ?

M. RANGBAH — Phi kynmaw Paiem ba mynshwa ngi la iakut ban ai jingtip sha ka Dorbar Hima ia kito ki kam kiba la aiti ha ngi. Phi kynmaw em?

S. SINGH Oh hooid... hooid... (u da kohnguh khlieh artad), nga la kynmaw. Kata ngin ia sdang noh ho?

M. RANGBAH Ka bha keiñ.

S. SINGH (U ieng ban kren) - Myntri Rangbah bad phi ki Myntri baroh. Nga dap da ka jingkmen kaba khraw ba phi la ialeh shitom ban iapoi sha kane ka Dorbar Hima Nyngkong eh, nga pan map na phi ia ka jingbymlah jong nga ban poi ha ka por kaba niang namar ki katto katne ki daw. Nga da kyrpad ia phi ba phin ym thew ia kane. Kumba la pynkynmaw da i Myntri Rangbah mynta ka dei ka kam jongngi ban pyntip sha phi ka Dorbar baroh kawei shaphang kato ka kam sordar ha ka shnong Mawliehbah Te mynta ngan ailad shwa ia i Myntri Rangbah ba in iathuh bin pa bin kumba i la shem.

M. RANGBAH (u ieng ban kren) - Paiem ba donburom, ma phi ki Myntri baroh bad ma phi, ki kynrem ki lyndan jong kane ka Hima. Kumba la pruid phang da i Paiem ha kaba sdang nga ieng mynta ban iathuh bin pa bin ia kaei kaba mangi ngi la ia kynduh bad ki rangbah na ka shnong Mawliehbah bad ka long kumne:

Ha kato ka janmiet ba ngi la iapoi ha Mawliehbah, ngi sngewkmen shibun eh ba la pdiang sngewbha ia ngi da ki khun ki hajar kiba don hangto. Nangta la ialam ia ngi sha kawei ka ïing kaba ki la pynkhreh khnang ia ngi ba ngin sah. Ynda ngi la shong thait kumba katto katne por, katto katne ki rangbah ia kiba ngi la ai jingtip lypa ryngkat bad bun kiwei pat ki la wan ban iashem ia ngi. 'Tang kat kum ban dep dih shi shlim duma eiei, i Paiem i la plie ia ka jingiakren kaba iadei shaphang kata ka kam Sordar. Nyngkong eh, i Paiem i la wad jingtip ia ka daw balei ba ma ki, ki kwah ban ioh arngut ki Sordar ha kata ka shnong? Hangta la mih

bun bun ki jingiakren. Don kiba ong, ba ngi la ngiah ia ka jinglong jong uta u Sordar uba mynta namar ba u long u briew uba leh klop, uba niew shiliang khmat ia u kup u sem shilliang bad kumta ter ter. Nangta pat, na ka liang jong kita ki briew kiba kyrshan pat ia u, ki ong ba kane ka kam baroh ka mih na ka jingpibuiñ jong ki katto katne ngut, kiba kwah ban leh heh bad kiba kwah ban pynbudnam ia ka jinglong babha jong uta u Sordar. Kita kiba kyrshan ia u ki ong ba da lei lei ruh ngin ym shah ban pynkheiñ Sordar noh ia u. Te katba ngi lah ban sngewthuh, dei na kata ka daw ba mih ka liang kaba kwah ban ioh sa uwei u Sordar namar ba ki la sngewthuh ban pynkheiñ ia u kim lah. Kumta ki la shu dawa noh ban ioh sa uwei pat u Sordar. Hadien kata, ngi la ioh ban ia kren pynshai bun kiei kiei ha ka rukom kumno ban pyniasuk ia kata ka jingiakynat kaba don hangta. Khadduh eh, i Paiem, kat kumba ka ju long ka riti ka dustur jong ngi u Khun Khasi khara i wad ia ka rai jong uba bun uba lang. Bad, la ioh ka jingkheiñ kaba thikna ba kiba bun ki paidbah ki la ia mon hi ia uta u Sordar uba long mynta ba un dang bat hi ia kata ka kam. Hangta hangta hi i Paiem i la pynskhem ia kata.

M. LNGAI Ka long kaba sngewtynnad shikatdei eh ia kata ka jingiathuh jong i Myntri Rangbah shaphang kata ka kam. Hynrei haba nga buddien bha ia kata ka jingiathuh jongi, ha nga hi nga sngew ba kata ka kam kam pat khuid pat suba. Balei ba nga ong kumta, ka daw ka long kane: Hooid, ka riti ka dustur jongngi u Khun Khasi khara ka long ban bud ia ka mon jong u Paidbah. Hynrei lada jia ba kata ka liang kaba ia pyrshah ia uta u Sordar kam pat hun, nga tharai, da lei lei ruh kin ym shongthait. La kumno kumno kin pyrshang hi ban pynkheiñ Sordar ia u sa da kiwei pat ki lad ruh. Te..............

S. SINGH (U kem ktien)—Kum ban knieh ktien noh na phi, ko Myntri Lngai nga la sngewthuh ia kaei kaba phi mut ban ong. Lehse, i Myntri Rangbah i la kum klet ban iathuh ia ka bad kata ka long kumne :

Ha shwa ba ngan ai ia ka rai ha kaba pyndem sha ka mon jong uba bun uba lang, nyngkong shwa, nga la ieng joit ban kyntu khadduh ha ki nong Mawliehbah, ba kawei pa kawei ka shnong kaba don hapoh ka jingkhmih jong nga, nga kwah ba kan long kaba ia long shi tylli. Nga da ban jur ba ka jingiatylli ka long kawei kaei kaei kaba kordor tam ha kane ka pyrthei, la ha ka kam iing kam sem, ne ha ka imlang sah lang. Nga pynpaw ruh ia ka jingkwah jong nga ba ka shnong Mawliehbah ka dei b n long ka shnong kaba don ka jingiatylli. Nga la pynpaw ha ka jinglong briew ka ju don hi, ki jingiapher jingmut hangne hangtai. Hynrei kiba kum kita ki jingiapher jingmut kim dei satia ban iai sah bad dei ban ialeh katba lah ban rat dyngkhong, namar lada ym leh kumta, kane ka jingsniew kan nang iai kha haduh ba ka lah ban pynpyut syndon plak ia ka shnong baroh kawei Nangta, nga buh ha ki ia kane ka jingkylli : "Phi ki rangbah kiba iadon ha kane ka por, phi ia mon ne em ban rat dyngkhong ia kane ka jingsniew bad ban pynioh biang pat ia ka jingiatylli kumba phi la long mynshwa ?" Hangta shiphang ym don uwei ruh u ban kren—jak baroh kum kiba la iohthiah. Hadien katto katne por, u Sordar u la ieng joit bad u la kren. Da ka mynsiem kaba khia, u la pynpaw ia ka jingkwah jong u ban ioh biang ia kane ka jingia tylli. U da pynpaw ruh ba ma u, u la kloi ban map ia kito kiba ju ialeh pyrshah ia u bad ba u la bret noh ia kiei kiei kiba rim bad ha ka jaka jong kata, u da tyrwa ruh ban ioh ia ka jingiasuk bad u ong ruh, ba lada don kino kino kiba u la leh bakla, mynta u kloi ban pan map na ki. Hadien kata ka jingkren jong u, kiwei kiwei de ki rangbah kiba na ka liang jong u bad kiba ju ia pyrshah ia u, ki la ieng ban ia kren pan map iwei na iwei pat bad baroh bad ki pynpaw ba ki kwah

ban ioh biang ia ka jinglong shitylli. Bad dei hadien jong kane ka jingiakren iasuk ba baroh ki dang ia kwah ba une u juh hi u Sordar un dang iai long hi u Sordar. Dei halor jong kane ka nongrim keiñ ba nga ruh kum u Syiem jong ka Hima, nga la pynskhem ia kata. Nga tharai mynta, i Myntri Lngai i la ioh kem ia kaei kaba i mut ban kylli hynne. Ka dei kumta Myntri ?

M. LNGAI Hooid, nga mut kumta. Te haba ka la long kumta, nga tharai ngi kum ka Dorbar baroh kawei, ngi ruh ngi ia sngewhun hi jrut ia kata ka jingia pynbeit. Ne phi ia ong kumno ?

M. PLUNG Haba ka la long kumta, te iaei pat ngin ia kren. Nga tharai kane ka kam ka la kut hi kumta. Ha nga lei lei, nga da sngewhun hi jrut, kumba ong i Myntri Lngai bad ia ka jingkhraw pyrkhat jong ki nong Mawliehbah. Dei kaba kum kane keiñ ka nuksa kaba mangi ki Myntri ruh ngi donkam ban ia bud. Hato kam long kumta Paiem ? (U da phai sha u Syiem).

S. SINGH Nga ruh nga da kwah shisha ba ki Myntri jong nga baroh kin don kane ka jingiatylli. Dei tang kane keiñ ba ka Hima jong nga kan nang lah ban kiew irat na ka kawei ka por sha kawei pat. Te dang don sa kiwei pat ki kam ban ia pyrkhat ?

M. RANGBAH Imat kam don shuh phi Paiem, (u phai sha kiwei pat ki Myntri)—Ne phi dang ia don sa kiwei pat ?

M. PLUNG Nga tharai ym don shuh phi.

S. SINGH Te haba ym ia don shuh, ngan iathuh khana noh ha phi mo ? Nga te ngam nang shuh phi ban pyrkhat ia u Kmenlut.

M. RANGBAH Balei Paiem ? Nga iohsngew ba um shait bha mo ? U la long kum...... ....

S. SINGH (U kem ktien)—Em phi um shym pang. Hynrei u don kawei pat ka jait jingpang kaba nga tharai, ma phi kiba la iabun khun bun kti phi lah ban ia ai jingmut lem.

M. PLUNG Lada phi iathuh te, ngin ia pyrshang keiñ Paiem ban ia ai jingmut lem katba ngi lah synei.

S. SINGH Ka long kumne keiñ: Myn ha kato ka sngi ynda nga la wan phai na Mawliehbah. i Kmie u Kmenlut i la iathuh ba u Kmenlut ha ka janmiet jong kato ka sngi kaba phi mih na ïing, u khlem bam khlem dih ei ei ruh. Te hadien ba i la khroh kat ban tip ia ka daw balei ba ka long kumta. Hadien slem slem u la phla ia kawei kaei kaei kaba ngam lah satia ban mutdur. U la ong ba u ibha ia kawei ka briew kaba u la iohi myn ha kane ba u leit beh mrad. U la iathuh ba u la iohi ia kata ka briew ba ka don ha krem jong u khla. La ong ba kita kiba la ialeit ryngkat bad u ki la ia pyrshang ban leit jngoh ia kata ka briew kham hajan jong kata ka krem. Pynban haba ki la leh kumta, kiba bun bah ki khla ki la mih nangta na krem bad kim shah satia ne inud wat tang ban tur hajan jong kata ka krem. Ki byrngem bad ki pyrsad haduh katta katta. Haduh ba wat la ki pyrshang, hynrei ym don uwei ruh u ban nud ban leit tur hajan jong kata ka krem.

M. RANGBAH Tip da kumno mo kata ka briew ka poi hangta? Kata kaba phylla.

M. PLUNG Phin phylla lei ka. Kata ka dei hi *lehse ka jingleh jong ki briew ba ki* la leit bret ia ka mynba i dangrit.

M. LNGAI Nga te nga, ngam ju nang mut dur: tip kaba kum kaei ka mynsiem ba ki briew ki ioh kat haduh ba ki kloi ban leit bret wat ia ki khun kiba pli, ki bym pat tip eiei ia ka hok ne ia pap ruh.

THWAT Ban ia kynnoh than khlem da tip ia ka daw kaba biang ka long kaei kaei ka bym shongnia phi haba pyrkhat bha. Don teng teng ha ki por ba kham mynshwa mynba kane ka ri jongngi ka dang kham long khlaw, haba ka kmie ka leit lum leit wah, ryngkat bad ki khunrit jong ka bad kyndit kyndit ha lyiti ne hangno hangno ka lah ban ia kynduh kyndit bad u khla ne ka dngiem. Ha kaba kum kata ka por phi lah hi ban mut dur haduh katno ka jingsheptieng jongka? Bad kata ka jingsheptieng ka wallam pat ia ka jingbym tipbriew bad haba kam tip briew shuh; tang ba kan lait hi la ka jong ka met, ka lah wat ban kdat noh ia la i jong i khun ba ka bah. Nga tharai kata ka briew ka poi hangta ruh na kata hi ka jingjia.

M. RANGBAH Oh hooid keiñ ..kata kaba lah ban jia shisha. Hato phim kynmaw ia kato ka jingiathuh khana shaphang ka Nam. Imat kata ka jingong ba ki briew bad ki mrad ki mreng, ki sim ki doh ha ki por hyndai ki dang ia kren shisha kajuh ka ktien ka thylliej, lym kumta kumno kine ki lah ban ia kren. Phi kynmaw em kumno ba ka kmie jong ka Nam ka la iakut lypa bad u Ñii 'La myn ha ka por ba ka dang pun ia ka Nam. Na kata, lah ban pynsabut ba kata ka long kumta. Kumba la ong da i Bah Thwat nga ngeit ba kata ka briew ka dei kaba la poi hangta na kiba kum kine ki daw. Te ka jingkylli kaba mih mynta ka long: da kumno ngi lah ban pynioh ia kata ka briew na ka bynta u Kmenlut? Nga tharai kata ka dei ka jingmut jongphi—Ym dei Paiem?

S. SINGH Dei kata keiñ kaba nga kwah ban ioh ia ka jingiarap lem jongphi baroh. Kat kum ka jingkhmih jongnga te ba kaei kaei kaba sniew ka lah ban wan jia ha ka jingim jong u Kmenlut lymda u ioh ia kane ka briew. Mynta ma nga bad i Kmie, ngi la shaiong hi ngain—kumno yn leh? Phi lah ban ia ai jingmut kumno yn leh?

M. LNGAI Kumno lada ngin khot noh ia ki nongbeh mrad baroh kiba don ha sawdong kylleng kane ka Hima. Nga tharai ban da kumta te, ka la biang hi ba kjn leit ia hiar thma ia kita ki khla bad ban ioh wan ialam ia kata ka briew da kaba suk.

M. PLUNG Katba nga tip ma nga te ha kane ka Hima jongngi, ngi don bun ngut ki nongbeh mrad. Kat shaba nga leit rga ju shem ba ha man la kawei pa kawei ka rympei ïing kim ju duh ban don kawei kawei ka ryntieh bad ki khnam.

M. RANGBAH Kata pat te ka dei hi ban long kumta: kawei pa kawei ka ïing Khasi ka dei ban don la kumno kumno kawei ka ryntieh. Kane ym tang ba ka long ka jingiada hynrei ha ki por kiba dei ba dei ka wallam ruh ia ka tamasa To phi kata ngin ia phah jingtip noh sha ki shnong baroh kiba don hapoh kane ka Hima jongngi ban phah san san ngut ki nongsait khla kiba tbit tam, nga ngeit dei tang kata ka lad kaba lah ban pynioh ia kaei kaba u Kmenlut u angnud. Ne kumno pat phi ia ong?

THWAT Hooid, nga ruh nga ia mynjur ia kata kaba i Myntri Rangbah i ai jingmut. To mynta ngin aiti noh ia kane ka kam hano hano napdeng jong ngi khnang ba ka kam kan iaid stet.

M. RANGBAH Nga ruh nga la don kaba kum kane kaba la ai jingmut i Bah Thwat bad ba ngin ia shnniah tylli baroh tang ha ka jingstad jong uta uba ngin sa jied ban pyniaid ia kane ka kam kaba shah haphang. To keiñ mynta, iano phin ia jied ?

M. PLUNG Ha ka jingkhmih jong nga, nga idei ba i Myntri Lngai in shimti ia kane ka kam.

THWAT Hooid, nga ruh nga mynjur ia kata ka jingtyrwa.

M. RANGBAH Te kumno Paiem phi pat phi ong ?

S. SINGH Haba baroh ngi la ia mon lang bad nga ruh nga mynjur ia kata ka jingai jingmut jong phi. Khadduh eh, ngam lah khlem da sngewnguh ia kane ka jingsngew khia jingmut lem jong phi baroh na ka bynta kane ka kam, kaba ha ka jingshisha ka dei ka kam ling kam sem jong nga. Hynrei . ...

M. RANGBAH (U kem ktien)—Ko Paiem, kum ban knieh ktien na phi, phi i Paiem kaba kum kane ka jait kam, ha nga hi nga sngew ba kam dei ka kam iing kam sem ; hynrei ka dei ka kamram jong ka Hima. Pyrkhat seh khyndiat, lada u Syiem u don ha ka khia ka shon, phi tharai, kumno un lah ban kit khia bha ia ka kam Hima ? Namarkata, ha nga hi ngam sngew ba kane ka kam ka dei ka kam jong ka Hima baroh kawei. Ne phi pat phi ia ong kumno?

M. LNGAI Hooid keiñ, nga ruh nga sngew kumta. (u phai sha u Syiem) Paiem, lada mano mano ki mad ia ka ha la ka mot wat u Syiem hi ruh u ju pyrkhat kumta; hy rei ka Dorbar jong ka Hima ha la ka jingstad jongka, ka dei ban kit khlieh ia kum kine ki jait kam. Nga ruh da ka mon sngewbha nga kloi ban shimti ia kane ka kam kaba phi la tynrong halor ka tyrpeng batlot jongnga.

S. SINGH Khublei shibun eh ia phi ki Myntri badonburom jong ka Hima jongnga. Nga sngew mynta kumba shiteng na ka jingkit kaba khia kaba don ha ka khlieh jong nga, Ka la hap lypa bad khamtam eh ia phi Myntri Lngai. Nga ngeit ba da ka jingstad jongphi, ka jingkit kaba khia jongnga bad jong ka iing hi baroh kawei kan sa hap noh syndon bak. To u Blei Trai Nonbuh Nongthaw un nang iai kyrkhu ia phi baroh.

M. RANGBAH — Khublei shibun eh ia phi ko Paiem. Ynda phi la mih na kane ka Dorbar, to khie leit thiah suk, dem suk bad ngi kyrmen ba u Kmenlut ruh un long kumta. Kumta ka Dorbar ka la wai. (Hap ka pyrda)

S C E N E—III

HA UMTONG—HA IING U MYNTRI RANGBAH

(Hadien ba la wallam ia ka khynnah samla na krem khla, u Syiem u la buh ki briew ban ri ban sumar ia ka ha kawei ka iing kaba kyrpang. Namar ba naduh dang rit ka la im bad ki khla, ka shem shitom shibun eh wat ban nang ban kren. Hynrei jait ba ka don hi kata ka sap briew ha ka, tang katto katne por, kane ka khynnah ka la nang ban kren bad ban bud ia ka akor iing briew man briew kumba ia long lem ki para briew. Hangne u Myntri Rangbah bad katto katne ngut ki Rangbah ki lakren kai shaphang jong ka.)

M. RANGBAH Kumno phi phi pyrkhat ia kato ka khynnah ?

M. LNGAI Phi mut ia kaei ?

M. RANGBAH Phi nang hi ban mut dur kumno ba kato ka khynnah ka lait im na ka shyntur u khla ?

M. SLING Shisien pyrkhat, kaba da lyngngoh shisha shisha. Phi la iohi em katno tylli shuh ki khla ki shong ha kato ka krem. Hynrei kaba lyngngoh ka long—balei te ba kim pyniap ia ka ?

M. LNGAI Ym dei tang katta. Nalor ba kim pyniap ia ka, imat ki da ieit bha ruh ia ka. Peit seh, ki da pynbiang ruh ia ka nadong shadong. Naduh ka riam ka beit, ka kup ka sem, thik kum ba ia long lem ma ngi. Kaba phylla shisha.

M. PLUNG Imat ki khla ruh ki tip mo ia ka jinglong jong ngi ki briew ?

M. RANGBAH Lada kim sngewthuh kumta, kin pynbiang hi ia ka kumto. Imat katba ka kwah ka ioh beit. Hynrei kaba phylla ka long, balei te, ba ki ieit ia ka haduh katto katto. I pynban kumba ka long ka Syiem jong ki. Imat hangne ka don phi ka maia aiu re kaba ngi ngim tip.

M. LNGAI Nga kynmaw, mynba nga dang rit, ba i Meirad i ju iathuh khana ia ngi shaphang uta u Adadak, U ruh u la long kum kane ka khynnah. Dei tad haduh ba un da rangbah hi, ynda u la ngiah ban shong ha krem bad ki khla ba u sa mih pyrthei ban ia im ia iaid ryngkat bad la ki para briew. Shaphang jong u ruh, ngam ju lah ban mut dur, kumno u u lait na ka tyrsim ki khla.

M. PLUNG Kaba eh phi ban sngewthuh. La katta ruh, dei ban don eiei halor kane ka bynta. Ban ong ba ki ki dei kiba eh rngiew, hooid, ka rngiew shisha ka don, ym lah len. Hynrei ki khunlung ki lah hi ban ialeh pyrshah ia u khla ?

(Nangta ki ia sngap jar shiphang)

M. RANGBAH Tip u khla aiu mo uba la ioh kem ia ka ?

M. LNGAI Phin leit tip hi ia kata ? Haba ngi iohi ia u khla ngi ong beit u khla. Mano ban tip la u dei u khla aiu ? Balei phi kylli ia kata ?

M. RANGBAH Em, nga ong tip dei u khla shynrang ne dei ka khla kynthei ?

M. LNGAI Tharai, lada phi iohi ia u khla, phi nud hi ban ap haduh ban da ithuh ia kata ? Kaba eh ban batai, u shynrang ne ka kynthei. Toi, ia ka skei te ngi ithuh keiñ haba ngi leit beh mrad. Uno u keirang bad kano ka skei kynthei.

M PLUNG Hooid keiñ. Ia ka skei kaba jrong bha ka reng, ngi ithuh ba u dei u 'keirang bad lada dei uba lyngkot ngi tip ba ka dei ka skei kynthei bad ngim ju siat hi ruh ia ka. Hynrei ia u khla te, mano ban ithuh.

M. SLING Balei, don eiei ba phi kylli ia kata ka jingkylli ?
(u phai artad sha u Myntri Rangbah).

M. RANGBAH Em namar na kane nga lam sma ba don ei ei. Pyrkhat ho mynta. Katba nga nang pyrkhat shaphang kane, ka shoh kawei ka jingmut ha nga. Tip ka dei ne ka lait, iá kata ngam lah ban ong.

M. LNGAI Phi khuslai lei ia kata. Lada dei ne lait, ngin ia sngap keiñ ia ka nia.

M. RANGBAH Kaba nga mut ka long kane. Phi i lada dei ka khla kynthei imat ha ka ruh ka don hi kata ka sap kmie, kumba long ki briew. Lym kumta, kumno phi kan pyllait ei ia ka doh bang.

M. LNGAI "Ka Sap Kmie?" Phi mut kumno?

M. RANGBAH Hooid, ka sap kmie keiñ. Imat ka don kata ka sap kmie ha ka. Phi tip hi, ba ka jingieit jong ka kmie ia la ki khun ka long kaba haduh katta katta. Lehse, dei ka khla kynthei kaba lap ia ka. Wat la ka sma dohbriew bad ka shun ia ki briew, hynrei ynda ka lap ba dei i khunlung, ha ka jaka ba kan pyniap ia i, pynban kata ka sap kmie ka ktah palat ia ka. Ka jingieit kmie ka la kem ia ka bad ha ka jaka ban pyniap ka la rong noh pynban ia i bad ban ri ban dup ia i kum la i jong i khun.

M. LNGAI Nga da lyngngoh shisha ban mut dur ba kata ka sap kmie ka don ha ka khla. Pyrkhat pat mynta. Hooid, ma ka ka lah ban ieit ia i, hynrei ynda ka la poi ha krem, balei kiwei pat ki khla kim pyniap? Ïa kata ruh phin ong ba dei ka sap kmie?

M. RANGBAH Ba dei na ka keiñ ba kiwei ruh ki ieit. Haba ma ka ka pynpaw ba ka ieit, ka ri ka kdup bad ka ai buiñ ia i kum la i jong i khun hi, phi tharai kiwei pat ki khla ki nud ban leh pyrshah ia kata? Nga ngeit ba ma ki ruh, haba ki la iohi ia kane, ki ruh kin sngewieit hi ia i, kum la ki jong ki khun ki kti bad ki pyrsa ki para.

M. SLING Kaba lyngngoh ban mut dur ia kata. Lada ka long kumta, ka imlang sah lang jong ki khla, imat ka long kum ka jong u briew mo?

M. PLUNG Imat ka dei keiñ. Nga ju iohsngew ba ki briew ki ong ba ki khla kim ju im marwei ha kawei ka krem, hynrei da ki kynhun. Dei myn ha kane keiñ ba nga iohi ba la pynshisha ia kata. Lada ka long ha kata ka dur, kaba i ong i Myntri Rangbah ka dei ban long kaba shisha. Lym kumta, la eh ban wad da kawei pat ka nia ban pynshisha ia kata.

M RANGBAH Nga sngewthuh ka dei ban long kumta. Lada phin khmih thuh, wat ha kiwei kiwei pat ki jait mrad ruh, ki don hi kata ka sap kmie ha ki.

M. SLING Lada phi ong kumta. Hooid, nga kynmaw shisien, don mano re ba iathuh. Haba kawei ka masi ka lap ia iwei i khunlung ha khlaw, imat ba la bret beiñ ki briew ne tip balei. Kata ka masi, ynda ka la iohi ia ita i khunlung ba i iam i kyrthat, ka la jliah da u thylliej na

khlieh ha kjat. Hadien kata, ka dem ialade bad ka aibuiñ ia i haduh ba in da iohthiah. Ym tang katta, ka la ap ruh ia ita i khunlung, haduh ba ki trai jong kata ka masi ki la lap ia ita i khunlung. Phi i, kata ka masi ruh ka don kata ka sap kmie.

M. RANGBAH Kiba bun kiba kum kita. Nga imat dei ka khla kynthei ka ba la lap ia kato ka khynnah. Dei namar kata ka daw, kato ka khynnah ka lait im. Kaba da donbok kato ka khynnah.

(Hangta ki la ia pynkut nia noh bad ki la sngap ryngkhat jar shiphang).

M. LNGAI Are, kumno kumto, shu dkut ryngkhat ka nia.

M. SLING Hooid keiñ. Nga kum mut dur ia kato ka khynnah.

M. RANGBAH Haba kumta kato ka khynnah ka long kumno?

M. SLING Na ka liang ka dur ka dar te, kaba da itynnad palat. U Kmenlut te uba la bha khmat palat.

M. RANGBAH Ia kata pat te phin ia ong kumno. Ka khmat te ka khmat samla. Tang iohi liak, tang katta ka la biang.

M. LNGAI Sa ba mynta ka la kham nang ban padiah. U Kmenlut te katto um nang iap ngiah shuh. Kaba la kloi phngar ban bud nuksa. Katto ka la shong bad ki khla.

M. RANGBAH Ia kata pat te phin ong kumno. La ka shong makna badno badno hynrei kata ka sap briew kam duh. Ban da ka la san la rangbah ngam ngeit ba kan hun ban shong shirta bad ki.

M. SLING Ia kata pat te, kaba da shai kat ka sngi. Nga tharai, sa katto katne por lei lei, yn ym sngewthuh shuh hi ba ka dei kaba dang wan na krem ki khla.

M. RANGBAH Wat tang mynta ruh, haba ka kren stet, ka la beit thik thik. Nga tharai, kat ha ka por ban ia pynhiar synjat .....

M. LNGAI Oh ban ha kata ka por, u Kmenlut un ym lehraiñ briew shuh. Nga tharai i Paiem i la mang hi hangta, ba i buh ia kito ki briew ban hikai ia ka.

M. RANGBAH Ka dei kumta keiñ. I bieij te ka dang i bieij mo?

M. PLUNG Ia kata pat te phi. Suki suki kan sa nang kylla.

(Hap ka pyrda)

A C T—4

S c e n e—I

HA UMTONG—HA IING U SYIEM

(Hangne u Paiem Shandor Singh bad i Kyntimon ki ia shongkai sngewbha hadien ba u Kmenlut u la shongkurim.)

KYNTIMON Kumno Kpa phi sngew mynta ? Ha ka jingkhmih jong nga, mynta phi la i phuhmut phuhmat bha.

S. SINGH Nga pat, nga i kham phuh mat palat ma phi. Imat ba la ioh pyrsa kurim mo ?

KYNTIMON Sa kumba katto te Kpa, phi la jan long Parad em ?

S. SINGH Oh phi pat te phi lait em na ka long Meikha ? Ah u ñiuh lieh une ho u la wan artad.

KYNTIMON Ong ba ma ngi keiñ kiba ap haduh katta, ban ha kiwei lei lei te, katta ki la ioh ban pynshad khun ksiew.

S. SINGH Kumno Kmie phi shem ia ine i Pyrsa ? Nga tharai ma phi para kynthei phi la ioh ban ia shongkai bha.

KYNTIMON Tip keiñ Kpa ngan ong kumno ? Haba khmih ia ka dur jong i shisha la i kumba da tah shisha, imat i dei i kynja khun syiem phi.

S. SINGH Lymda i dei iba bha briew phi tharai u Kmenlut un leit shoh bieij hi haduh katto katto ? u Kmenlut te uba nang shisha ban jied.

Kumno ba u tang iohi liak ia i hapoh krem khla ba u la lah ban bat ia ka dur jong i.

KYNTIMON Phin ia kren pat ia kata te Kpa, ka khmat samla ka da kham pher hi keiñ. Lada phi kynmaw biang ia kito ki por mynba phi dang khie dang san—Hato kane kam long kumta ?

S. SINGH Imat kane ka long shisha kumta kumba ong ma phi. Nga kynmaw ba lada ngam bakla ba ia phi ruh nga la iohi tang shisien ha iew mynba phi dang ia wan iew ryngkat bad i mei jong phi. Bad dei tang kata hi shisien, ka la biang ia nga ban phah leit wad ia phi hangno ba phi shong bad haduh ba ngin da ia shong iasah kumne.

KYNTIMON Ban da kumta, u Kmenlut pleng u bit bha ia ka jinglong jong phi. Dei kane ba ki riewtymmen ki ju ong ba uwei pa uwei u khun ne ka khun, kim ju pep ban don la kumno kumno kawei ka sap jong ki kmie ki kpa ha ki. U Kmenlut ruh u long kumta.

S. SINGH Kumno kmie, ito i Pyrsa i ijuh hi hangne ?

KYNTIMON Ha ka jingkhmih jong nga im da i diaw phi tangba i dang leh raiñ bieij shaba palat.

S. SINGH Kata pat ka ju long hi ka rukom. I bapli baroh shi katta i shong i sah tip kumno. Wat tang ia ki briew ruh im ju kham iohi thikna. Imat tang ba dei hi kata ka sap briew ba ma i ruh tang mar ia iohi ia u Kmenlut, kumno ba ka jingieit ka shoh stet katta katta kat haduh ba in da wan bud beit ia u shane. Phi ju ioh ban kylli kai kumno i la long la man mynshwa mynba i dang sah bad ki khla ?

KYNTIMON I ong keiñ ba im tip shuh naduh mynno ba i la poi hangta. Namar naduh ba i

la kynmaw bynriew i la im la shong la sah tang bad ki khla. Hynrei wat la i la shong la sah slem katta bad ki khla ruh, pynban haba ki nongbeh mrad ki wan poi teng teng ban ia pyrta hajan jong kata ka krem kaba i la sah, i ong ba i sngewthuh bha ia kaei kaba ki iakren. Pynban haba i mut ban mih kham jngai na ka krem, ki khla kim shah satia ia i ba in leh kumta. Bun bun sien i la ju pyrkhat ban phet tuh noh nangta na krem namar ba i la sngewngiah eh kata ka jingim hangta. I iathuh ruh ba im ju ioh hi tdot ban leh ia kata ba i thmu. Kumta i la hap ban shong beit khop hangta.

S. SINGH Te ka bam ka dih pat i ioh nangno?

KYNTIMON I ong ba na ka liang ka bam ka dih te im ju khuslai eiei ruh. Wat ki sopti kiba itynnad ruh ki khla ki ju wallam la jan man ka por ia i. Kum ban ong, hangta ha krem ki khla, i la mad shisha bad ioh lut ia ka jingieit jong ki khla. Tangba jait ba kata ka jinglong briew ka don, i ong ba im hun satia ban shong hangta bad i iai khmih lynti ruh lano ba in lait noh na kata ka apot sepsngi?

S. SINGH Iba pli mo. Haba nga pyrkhat na kawei ka liang, ngam lah satia ban mutdur tip kaei keiñ kaba pynlong ia i ba in leit poi shata sha krem?

KYNTIMON Nga te nga ong ba ine i khynnah i long shisha iba eh rngiew. La kumno kumno nga tharai kan ym duna shuh ia ka shiphew ne khadsan snem ba i la sah hangta.

S. SINGH Ha ka jingpeit jong phi, ine i la don kumba katno snem?

KYNTIMON Ha ka jingantad jong nga, nga imat i la don la kumno kumno hapdeng khadsan bad arphew snem ei ei. Katto te u Kmenlut u la suk phi.

S. SINGH Haba u la ioh hi ia kaba u mut, nga tharai un long hi kumta.

KYNTIMON Em kam dei tang kumta namar nga iohi ba ine i pyrsa wat la i la sah katta sha khlaw ruh, hynrei i long pat iba don akor don burom bha. Tip mano ba la hikai ia i ?

S. SINGH Kata pat te, ka shong shibun eh ha ka jinglong tynrai jong i keiñ. Ki jait briew hi kiba kham jar jar ki long ki briew kiba kham don akor don burom. Nalorkata, ki kham lah ruh ban bud ia kaei kaba la bthah ia ki ban leh ! Dei na kata ka daw, ba wat la i long kumno kumno ruh, kata ka jinglong kaba hapoh jong ki kam kylla. Kawei phi kmie kaba ngam lah satia ban klet lano lano ruh bad kata ka long, hapdeng kito ki jingeh kiba nga la iashem bad ba nga la ia kren ruh ha ka Dorbar Hima bad ki Myntri— kumno ban pynioh ia ine i pyrsa ha u Kmenlut. Dei ha kaba kum kane ka jingjia ba nga la iohi shisha ba ki Myntri jong kane ka Hima ki long shisha ki briew kiba jynsur ka jingmut jingpyrkhat bad kiba ieit bad burom shisha ia nga. Haba ki la sngewthuh ia ka jingeh kaba nga la ia kynduh, khlem pyrkhat ia kaei kaei ruh, ki la ia tur met bad mynsiem bad ki da ieng ruh halor kane ka nongrim : Lada maphi Paiem phi suk phi saiñ ; ma ngi ruh ngi ia suk iasaiñ lem bad lada phi phi don ha ka jingkhuslai jingjynjar : kiba kham khraw ki jingeh ki don ha tyrpeng jong ngi. Bad hangne keiñ ba nga iohi shisha ia ka khlieh saiñ hima kaba shong tynrai ha ka khlieh jong u khun Khasi bad khlem da ia khleh jaktung ei ei ruh, u mait ia la ka phang ba u Syiem u long da shisha kat u Syiem. Phi nang ban mut dur ia kata.

KYNTIMON Phi kham sngewthuh ma phi keiñ Kpa ia kata. Nga lei te, ngan ong kumno ha kata ka jingiadei jongphi para rangbah. Tip shano kito ki ialeit katta ruh kim pat ia wan ïing?

S SINGH — Mano?

KYNTIMON — Ki jong u Kmenlut te.

S. SINGH — Ki ialeit shano?

KYNTIMON — Ki ia ong ban ialeit bam lyer pyngngad. Haba nga peit ia ki, nga iohi ba ki da ia ieit shisha.

S. SINGH — Ka dei ban long hi kumta. Nga kwah la kumno kumno ba u Kmenlut un pynbit ialade ha ka kam khaiï namar ha ka jingkhmih jongnga nga i ba u long uba tbit bha ha kane ka kam.

KYNTIMON — Nga ruh nga iohi kumta. Nga tharai ka bha phi Kpa ba phin ia kren bad u shaphang kane.

S. SINGH — Ieh phi Kmie, sa kumba shipor ar por ngan sa kren ha u shaphang kane bad nga ngeit ba u Kmenlut un ym pynlah ia kaei kaba ngan ong bad ngan da pynbiang ruh ia ka baiseng baidang jong u baroh.

KYNTIMON — To pyrkhat hi ma phi keiñ Kpa; kano kaba phi kham sngewbit kata kan long beit kaba bha na ka bynta jong u. Namar . ...—

Rung u Kmenlut bad i Pdianghun.

Are kine ki la ia wan. (i Pdianghun i shim ia ka lyngknot ban ai ia u Kmenlut bad ialade ruh).

S. SINGH — Nangno kumne phi dang ia wan?

PDIANGHUN — Ngi dang ia wan kai nangtai keiñ Kthaw. Mynta ka janmiet ka bneng ka long kaba da ithiang shisha.

S. SINGH Hooid keiñ. Hynne mynstep pat i kumba kan slap hynrei haba ka sngi ka la phai noh, ka suiñ bneng ka la kylla.

(Mih u Kmenlut)

Kumno Pyrsa Phi sngewjuh bha hangne ?

PDIANGHUN Nga sngewjuh phi Kthaw. Nga la ngiah kato ka shong iap op ha khlaw, Mynta te, nga la sngew jynbriew pat. Hynrei haba pyrkhat pat na kawei ka liang, nga don malu mala kata ka jingsngewtmang ia kito ki khla kiba la ju leh bha ia nga baroh shi katta. Tangba yn leh kumno mo, mynta te, ym don shuh uwei ruh namar ba kito ki nongbeh mrad ki la pyniap lut baroh.

S. SINGH Ka dei ban long kumta keiñ Pyrsa ; ba da lei lei phim dei ban klet noh ia kito kiba la leh bha ia phi. Dei ha ka banse keiñ ba la hap ban pyniap noh ia ki baroh. Dei kata keiñ ba ki briew ki ju ong, ba ki lum kin madan namar jong phi. Lymda ka dei ba la pynmadan ia ki lum nga ngeit phi phin ym iohlad satia ban wan shane.

PDIANGHUN Hooid, kata te ka dei ban long kumta. Tang kawei keiñ kthaw kaba shoh eh ia nga bad kata ka long ; tip shano keiñ i Mei jong nga pat i don ? Ithuh ruh ngam ithuh ; tip ruh ngam tip ia i. Imat nga la dei beit ban sah khun swet kumne baroh shirta.

KYNTIMON Koit kam pher ko Pyrsa. Ngi la sngewthuh shisha ia ka jinglong khunswet jong phi, hynrei to kynmaw ba da lei lei ruh ngin ym leh beiñ leh khoh ia phi lano lano ruh. Na kawei ka liang, nga da kmen shisha ba phi la iashong iasah kumne bad u Kmenlut. Phi tip ba ma ngi, ngim ia don khun kynthei hynrei tang u Kmenlut hi marwei. Kumta ka jingwan jong phi hangne katno ka pynkmen ia ka dohnud

jong nga. Nga da sngewieit shisha ia phi kum ia la ka jong ka khun trai. Namarkata, ko Hun to kynmaw ba phim dei ban sngew nongwei hangne, namar ia kano kano ka hok kaba u Kmenlut u dei ban ioh, phi ruh phi dei ban ia don bynta ryngkat. Nga kyrmen ba ha kawei ka sngi ki jingbha kin sa wan bud hi ia phi.

PDIANGHUN Ko Kiaw bad Kthaw, nga pdiang sngewbha ia kita ki jingkren jong phi bad nga kloi ruh da shisha ban kohnguh ia kaei kaei baroh kaba phi pyniaid khamtam lei kum ia nga ka khunswet.

Rung u Kmenlut

S. SINGH Shong .... shong .... me ong hangto. Me pat me bun kam ia kaei ka ?

KMENLUT Em phi Pa ngam bun kam eiei ruh. Hynrei nga sngewshit kumno re tang mar ia rung ha ïing.

S. SINGH Kata ka ju long hi, haba dang rung na ba wan. Kumno Kmen ngin ia leit wad doh um noh lashai ?

KMENLUT Ia ngin ialeit. Shaei Pa ba kham bun ?

S. SINGH Nga tharai ka bha ba ngin ia leit shathie sha wah Umsi namar ki briew ki ong ba ki bun bha ki dohkha.

KMENLUT Katno por ngin ialeit ?

S. SINGH Tharai, kumto tang mar ia dep bam ja step. Sa pynkhreh lut ma me ho ia ki tiar khwai baroh ?

KMENLUT To Pa.

S. SINGH — Ia phi Kmie ngin ialeit jngoh noh ia ito i tymmen iba pang hangthie ?

KYNTIMON — Ia .... ia ....phi Kpa ioh lap ba miet, (ka phai sha u Kmenlut bad i Pdianghun). Sa nang ia ap ïing noh sa ma phi ho ?

PDIANGHUN — Khie Kiaw..... ieh ngin ia ap ïing pat sa ma ngi.

(Mih u Syiem bad i Kyntimon)

Ko Kmen kumno kciñ ngan pynpaw ia la ka jing-sngew ? Nga te nga sngewhun shisha ba nga ioh ki Kiaw ki Kthaw kiba kum ki blei. Mynta nga la sngew ia ki kum ia la ka kmie bad la u kpa la jong Hynrei kaba pynlyngngoh ia nga haduh mynta ka long ; tip ki kmie ki kpa jong nga pat ki don shaei mo ? Tip ki long hi mo kumba long ma ki ?

Rung i Meiduk

MEIDUK — Phin ia bam ja noh Kmen ?

KMENLUT — Sha Hun, ngin ia bam ja noh ?

PDIANGHUN — Ieh ngin sa ia bam pat sa shipor phi Meiduk.

MEIDUK — To kata katba phi ia sngewbit.

(Mih noh i Meiduk)

KMENLUT — Ko hun wat nym pyrkhat khuslai shuh ia kita kiei kiei. Nga sngew ba dei hi ka jingpyniaid u Blei kaba la pynlong ia phi ba phin ia poi kha poi man bad nga. Namarkata, to tep noh ia kiei kiei ki jong ka mynnor. To ngin ia sdang pat ia ka jingim kaba thymmai.

PDIANGHUN — Hooid keiñ nga kloi ban pdiang ia kata ka jingong jong phi hynrei nga kwah hi keiñ ban tip ia la ka tynrai.

KMENLUT Hooid, kata kaba dei. Hynrei haba ym don sabut kumno phin pynieng ia la ka jong ka daw ? Tang kawei ka long ba nga phla hok ha khmat jong phi ko Hun ba nga da ieit shisha iaphi naduh la ka dohnud. Namarkata, wat nym pyrkhat khuslai shuh ia kaei kaei ruh hynrei to ngin ia iaid beit shaphrang ha kaba kamai ia ka Hok. Nga ngeit ba ha kawei ka sngi ngin sa ioh kheit hi ia u soh uba bha.

PDIANGHUN Kumba phi la ong, nga ruh nga ieit shisha ia phi naduh la ka mynsiem. Nga kyrmen ba ki sngi kiba bha kin wan hi ha ka jingim jong ngi.

(Hap ka pyrda)

SCENE — II

HA SAN SHNONG — HA ING U TYMMEN SHNONG

(U Tymmen Shnong marwei ha kamra shet ja)

T. SHNONG Are! Kito ki khun pat shano kumne ki ia leit katta ruh kim pat ia wan? Kane ka um sniang ruh ka la ih, katta ruh kim pat ia ai sniang Ban trei hi ruh ngam lah; kine ki la ia lapmiet tang kane ka shang te ngam lah sngewthuh shuh...... .....

Rung u Rangbok

Are u Bah Rang. Nangno kumne phi wan mih?

RANGBOK Nga wan khnang ban wan jngoh ia phi keiñ Bah. Te haba kumne phi shait phi khlaiñ bha Bah?

T. SHNONG Nga shait te nga shait tymmen hi kumne.

RANGBOK Te phi dang lah hi ban trei ban ktah.

T. SHNONG Ban trei te la sngewthait phi kumne ba la noh ka met. Mynta te bun ba nga shong ap ïing kumne. Te phi pat phi wan mynno shane?

RANGBOK Nga dang wan hynnin keiñ Bah. Nga wan khnang namar ba ki ia bthah ba i Mei im da shait bha.

T. SHNONG Mynta pat i la long kumno?

RANGBOK Kumto hi phi Bah. Ka jingpang tymmen te. Tip ma phi bad i Mei, mano mo ba ia shwa ha ka rta?

T. SHNONG Nga tharai, lada ia shwa mano mano ruh mar khyndiat. Namar ngạ kynmaw ba mynba ngi dang ia rit ba ngi ju ialeh kai lang.

RANGBOK Ban kumta, phi te Bah uba da bha rta palat. Shisien peit ma nga, nga i kumba phi dang i kham khynraw ma phi ban ia i Mei. Te shano lut Bah ki ialeit?

T. SHNONG Tip keiñ, ki khlem iathuh ha nga shano ba ki ialeit. Peit seh katne ruh kim pat ia wan. Kumne hi ba la tymmen te, yn ong shuh kumno phi Bah Rang.

RANGBOK Kumta hi phi Bah tang ba dang katne te ka dang biang hi.

T. SHNONG Oh kam pat dum seh mynta ?

RANGBOK Em phi Bah. Imat ba dum slap phi i kumba ka la dum.

T. SHNONG Shi phi kane ka khmat tymmen sha teh. Imat ba la shong eh kumne tang ha ïing la dap tang ka lynga sa tang ka dum bad ka shai.

RANGBOK Te i Ñia pat shano Bah ?

T. SHNONG Oh u Bah Rang Phim tip seh ba i la khlad noh la katto katne por!

RANGBOK Kata te la long bieij shisha phi. Wat sngew eiei ho Bah ba ngam tip shisha ba i la khlad noh. Imat ba la jngai than ba ym shym la don ba iathuh mano mano ruh.

T. SHNONG Tip keiñ Bah Rang nga nang tharai ba phi la tip.

RANGBOK Tangba kumta hi phi Bah. Ha kane hi ka kam iap kam im, teng teng ka ju

long hi ka rukom ban klet leit shem wat ia kiba jan eh ruh.

T. SHNONG Imat ka la long kumta phi ia phi. To wat sngew ei ei ho Bah Rang. Te katno ngut shisha ki khun phi don ?

RANGBOK La hynñiew ngut phi Bah. Saw ki shynrang bad lai ki kynthei.

T. SHNONG Ade... la kat shikhrum ka bneng shisha mo. Ki ia shait em baroh ?

RANGBOK Hooid, ki ia shait phi Bah.

T. SHNONG Phin sah slem shane ?

RANGBOK Nga tharai arsngi lai sngi lada i kham peit mat i Mei.

T. SHNONG Te mynta pat phi trei phi ktah aiu man ka sngi ?

RANGBOK Nga te kumto hi la kato ka kam khaiï.

Rung u Bah Thwat

Are i Bah Thwat. Nangno kumne phi wan?

THWAT Ade i Bah Rang du. La slem bah ngim ju ia kynduh shuh. Kumno phi ia shait ?

RANGBOK Hooid, ngi ia shait ia khlaiñ lut baroh. Kumno ma phi pat ?

THWAT Ngi ruh ngi ia bit phi. Te mynno phi wan ?

RANGBOK Nga dang wan hynne keiñ ñamar ki bthah ba im shait bha i Mei.

THWAT Oh hooid mo. I mei jong phi im shait. Te phin leit pat lano ?

RANGBOK Nga tharai hadien shisngi arsngi. Phi pat nangno phi dang wan ?

THWAT Nga dang wan beit na Umtong.

RANGBOK Te kaei Bah Thwat phi ioh khubor ?

THWAT Ma phi keiñ phi don khubor aiu ? Katto snem phi la jah na shnong, nga tharai ym duna shuh ia ka khadsan snem — ym dei ?

RANGBOK Nga tharai ym duna shuh ia ka khadsan snem, namar kato ka khun nyngkong jong ruh ka la don mynta khadlai ne khadsaw snem eiei.

THWAT Phi tip Bah Rang ba u Kmenlut u la dep pynhiar synjat ?

RANGBOK Oh phi ong. Mynno ka ?

THWAT Dang shen hi.

RANGBOK Nga te naduh ba la mih hi na shnong, ngam ju kham tip shuh ia kiei kiei baroh. Imat ba la jngai eh ne, tang ba ka dei hi ; sa kawei pat ruh namar ba bun ngam ju kham don hi ha shnong. Ha kane ka kam jong ngi te, hap sa ban shang ia ka dkhar ia ka kling baroh. Te badno u la iapoi kha kumta ?

THWAT Bad kawei ka briew kaba la ioh na kawei ka krem jong u khla.

RANGBOK Wow. Te da kumno u Kmen u iohi ia kata ka briew ?

THWAT Ki ong ba u la iohi ha ka por ba u dang leit beh mrad. Te namar ba ki ia don tang khyndiat bad ba kim lah ban ialeh pyrshah ia kita ki khla kiba ap ia ka, ki la wan phai noh. Hadien kata, dei ynda la ieng ryntih da ka Hima baroh kawei ba la lah ban pyniap lut ia kita ki khla kiba don ha kata ka krem bad nangta ki la ioh ban wallam ia kata ka briew na ka bynta jong u.

RANGBOK Phi tharai ka dei ka briew shisha ne ka puri ?

THWAT Em phi Bah Rang ka dei hi ka briew. Kat kumba iapur ialap ki briew, imat kane ka khynnah, dei kaba la leit bret mano re mano sha khlaw naduh ba ka dangrit. Tangba kato ka briew te kaba da heh bok palat phi. Kumno ba ka dang lah ban im wat ynda ka la poi ha ka shyntur u khla ?

RANGBOK Tangba kum kine ki jingjia te Bah Thwat ki ju kynrei phi ha kane ka ri jong ngi ha ki por ba mynshwa. Nga tharai ba ki khla kin ym ieh phi ban bam doh ia ka ynda ka la rangbah bha. Phi kynmaw em ba ki tymmen ki iathuh khana ba ki khla ki la ri ia kata ka Nam, khnang ba kin ioh ban bam doh pat hadien. Nga kynmaw ba kata ka Nam ruh ka la long ka briew kaba heh bok palat, phi kynmaw em ba dei i khnai iba la pyllait im ia ka ? Nga sngewthuh ba kane ka briew ruh ha shwa ba kan san kan rangbah, ki briew ki la leit pyllait im noh ia ka. Hato kata kam dei kumta ?

T. SHNONG Nga la iohsngew naduh hynne ba phi ia kren ia kawei ka kyntien kaba sngewtynnad ban pyrkhat bad kata ka dei ka kyntien "heh-bok." Ngan buh ha phi kawei ka jingkylli : Phi tip ia kawei pat ka kyntien ba ki riew tymmen ki ju ong ia kane ka kyntien 'heh-bok' ?

RANGBOK Hato kam dei ka "eh rngiew' ?

T. SHNONG Hooid ka dei keiñ. Lymda ka 'eh rngiew' ne 'ksan rngiew' ka don ha ka jingim jong uno uno u briew, da lei lei ruh yn ym don u ban lait na ka jingiap, haba kiba kum kita ki la don lypa ha ki tyrsim jong ka jingiap. Khmih shane, kane ka khynnah ha ka jingshisha ka la dei ban shah pyniap ha ki khla haba ka por ka la poi ; hynrei dei namar ba kane ka dang ksan ne eh rngiew ba ka la lait noh na ki tyrsim jong u khla.

RANGBOK Ka dei kata kaba i ong i Bah. Kumno Bah Thwat u Syiem pat u sngew shaphang jongka?

THWAT Phi la tip hi keiñ Bah Rang ba u Paiem u don tang une uwei u khun. Te la kumno kumno ruh ia kaei kaba u khun u kwah, u kpa lei un hap ban mynjur beit ia kata. Khamtam lei lei, namar ba kim iadon khun kynthei, ki sngew ba ka jingpoikha poiman jong u Kmenlut bad kata ka briew ka long ka jingkyrkhu ia ki. U Kmenlut, um donkam shuh ban leit shong sha iing khun; hynrei dei kane pynban ka ban wan shong bad ki. Kum ban ong, kiba pli ki sngew kumba ki ioh khun kynthei ei.

RANGBOK Kata ki iaieit bha mo ia ka ?

THWAT Ia kata pat te phi Bah Rang: Ka dei hi ban long kumta. Nalorkata, kat kum ka jingiohi jongnga, kato ka briew ka long shisha kaba don akor. Tang na ka par mat jong ka ruh, i kumba ka dei ka symbai khun ba heh ba haiñ.

RANGBOK Te shano pat i Rangli i don mynta? I dang trei hi bad u Syiem ?

THWAT Hooid keiñ, i dang don hangtei. Mynta te i la tymmen phi.

RANGBOK Ka dei phi Bah Thwat ban long kumta. Da ma ngi ruh ngi la ia long kumne te, khamtam lei lei ma i iba la ban tang ka jinglanot jingkordit, i la dei hi ban noh tymmen kloi.

THWAT Shu ong ba u Paiem u long shisha u briew uba da bha palat. Nalor ba i trei hangtei, u paiem u da pynthaw kyrpang ruh kawei ka ting na ka bynta jong i hangtei. Nga tharai i Rangli in ym poi shnong shuh artad.

RANGBOK Te in wan leh aiu shuh sha shnong haba i la biang la ka ting ka sem bad ka trei ka ktah hangtei. Haba pyrkhat ia kito ki por ba la leit noh, nga da sngewkmen shisha ba i Rangli i long iba eh rngiew shisha. Imat dei kata hi kaba la pynlong ia i kumba i long mynta Mynta pat ia kaei shuh in khuslai?

T. SHNONG Nga kyrmen ba kata hi kaba ngi la ju ong ba ki briew kiba eh rngiew ki long ki briew kiba bha rta ?

RANGBOK 'Bha rta'? Phi mut ba in im tymmen shong prah shong shang ?

T. SHNONG Hooid kata ruh ka don hi la ka jingmut kumba ia ong lem. Hynrei kaei kaba nga nga mut ka long : 'Bha rta' ka mut ba ki briew kin shem jingbha jingmiat ha ka jingim jongki, la ka long ha kano kano ka dur.

THWAT Te ngan nang iaid noh shwa ma nga ho Um ba nga kham kyrkieh ? (u phai sha u Rangbok)—phin dang shongkai Bah Rang ?

RANCBOK Em phi Bah Thwat, nga ruh ngan leit noh hi.

T. SHNONG Te balei Bah Rang ba phi kyrkieh eh haba phi wan poi kumne teng teng ruh ?

RANGBOK Em phi Bah ba nga mut ban leit kai pat hangtai ha jing i kha khyndiat. Lada ngan sah kham slem, ngan sa wan kai biang lashai ne la shisngi lada nga sngew ioh por.

T. SHNONG Te to kata to khie ialeit suk baroh arngut.

RANGBOK To ho Bah....ngi la iaid.

T. SHNONG Khie Bah Rang. La ngam lah shuh ban leit shano shano ruh, to ieh ngan nang kitbok ma nga ia phi ba phin long uba ksan rngiew ha ka jingim jongphi. To khie leit suk kein.

(Hap ka pyrda)

A C T — 5

Scene I

HA UMTONG — HA IING U SYIEM

(Ha kamra thiah)

I Pdianghun marwei

PDIANGHUN Tip don mo ka briew ka ban ioh Kiaw ioh Kthaw kum kine ki jongnga? Wat la nga sah khunswet kumne ruh, imat kim ia isih ia-nga kaba pli ka khunswet. Nga sngew ba ngam don lok don jor shuh ha kane ka pyrthei lait na ki. Peit seh, wat la u kmen um don ha ïing ruh, nga pat ngam sngewtmang ei ei ruh namar ba don ma ki. Kumno kumno ruh biang hi (mynta i rwai mian mian) :—

Ah dur lanot —Jingim jongnga ka dap,
Khuslai jynjar ha nga ka sop ka tap;
Nangno nga mih kane nga kwah ban tip.
Pynban na nga jingdum ka tap tlip tlip.

Mynno ia nga ha ka pyrthei la kha.
Jar jar la tap ia nga ha krem ki khla;
Balei ngam tip! Nga lait kyndit kumne:
Na ka jingma — sha lad thymmai ban plie.

Katto ki snem nga im pahuh sohsat,
Kane mynta ngam lah shuh ban pyrkhat;
Dei tang u Blei ba tip b'la buh bynta.
Ia khun bynriew ka bhah u shap lup a.

Wat la nga suk — pynban mynsiem ka thrang.
Ia la i mei dohnud ka pait ka pdang;
Tang ba ngan tip hangno i don mynta
La im la iap tang kata nga sngewbha.

Ah ban da lah - Lano keiñ ngan ia shem?
Jingieit ha i ngan kdup ha kut shadem;
Dei tang kata ia nga ba lah ban ai,
Ha ka pyrthei jingsuk kaba janai.

Rung i Meiduk

PDIANGHUN Kumno Meiduk, phi la dep kam?

MEIDUK Shi bynta, nga lah ban ong ba nga la dep. Hynrei ka kam ïing te, shano phi—ym ju lah ban pyndep kam lano lano ruh.

PDIANGHUN Tangba ka kam ïing ka ju long hi kumta. Mynta la dep shibit la mih da kiwei pat. Sngewbha seh Meiduk ban pyniasong kwai lem.

MEIDUK (i ieng ban shim ia u shangkwai bad i khreh ban ia song kwai)—I Kmen la shibit i la wan?

PDIANGHUN I ong te i ong keiñ ban wan la shibit. Balei Meiduk phim ju wan shongkai bad nga? Katto nga la sah hangne dei tang mynta ba phi wan kumne.

MEIDUK Tip seh Hun. Heh.. heh shwa une. u kwai
(hangta ki la ia bam kwai lang)

PDIANGHUN Phi don duma Meiduk?

MEIDUK Oh pleng phi ruh phi bam duma?

PDIANGHUN Nga pyrshang keiñ namar nga iohsngew ba ki briew ki ong ba ka iarap bha ia ki bniat.

MEIDUK Hooid keiñ. Kane ka duma ka iarap bha ban pynbha ia ki bniat. Nalorkata, kat kum ka jingshem jongnga shimet ka long ruh kumne; Khamtam lei lei kum ia nga kaba duk, haba nga ioh hi ban shong kyrshut duma marwei, katno ka mynsiem jongnga ka pluh bad ka pynpyiar sha ki thymmei ka jingpyrkhat ba sani shaphang la ka jingim. Bun bun sien, nga shem ba ki jingpyrkhat kiba thymmai ki wan dei ha ka por ba nga kyrshut duma ia ki bniat khamtam ha ka por mynmiet shwa ban thiah.

PDIANGHUN Nga te ngam pat ju shem phi kumta. Hynrei nga bam duma dei tang namar ki bniat.

MEIDUK Kata keiñ phi kiba dang kumne phin leit ia kynduh ia kine kiei kiei. Ma ngi keiñ kiba la mad ia ki thiep kiba jur tam ha ka jingim, ngi sngewthuh ia kata. Don teng teng ba nga kum pyrkhat—wat la nga duk nga kyrduh katno katno ruh; hynrei katba nga dang ioh hi ban kyrshut duma, kata hi ka la biang ia nga. Hooid, ym lah ruh ban len ba u kwai bad u tympew, kat kum ki khana pharshi jong ki riewtymmen, ba ki pynpaw ia ka jingiaryngkat dor para briew. Hynrei u duma sla. ym tang ba u ieng ban sakhi ia kata hynrei u ieng ruh kum ka dak jong ka jingsngew lah kloi ban ia kit lem ha ka jingkordit bad jingjynjar. Dei namarkata ka daw, wat lada ngi ia bam kwai badno badno ruh, hynrei ia u duma sla te ngi ju iasam tang ha ki lok kiba iajan eh.

PDIANGHUN Oh phi ong kumta. Pleng ki longshuwa man shuwa jongngi ki long da shisha ki briew kiba stad shibun eh ban seng nongrim ia ka jingiadei lok dei jor kaba paka. Kumno Meiduk ba phi lah ban tip ia kine kiei kiei?

MEIDUK Ia kata pat te Hun, katba ki briew ki nangsan katta ruh ka jingpyrkhat

ka nangsan, da kaba ki ioh ban kjit ia kum kine kiei na ki kmie ki kpa bad ki lok ki jer bad kumta ter ter Ko Hun kumno phi sngewjuh bha hangne?

PDIANGHUN Shi rukom nga sngewjuh phi Meiduk. Katto nga la mad ka jingim ha khlaw nga la ngiah shisha shisha. Mynba nga dang don ha khlaw bunsien nga ju pyrkhat lano ngan lait noh na kane ka jingim. Hynrei da kumno keiñ ngam lah satia ban pyrkhat, khuk khak ka lad ka plie hi. Beit na ka jingjynjar ban wan shong pynban hangne bad u khun Syiem.

MEIDUK Phi hi kiba dang ksan la ka rngiew te Hun, ym lah phi ban ia mut dur kumno kumno ruh. La phi long kumno ruh, ka jingim jongphi kan ym dkut satia khlem pat da dei por.

PDIANGHUN Ko Meiduk, wat sngeweiei ho lada ngan thlia ia phi namar ba don ban ki kyntien kiba nga sngewtynnad bad ba ngam sngewthuh haba phi kren ma phi?

MEIDUK Ko Hun, ngam ju tip satia ba phi long ka briew kaba pariah parai katne katne. Nga da sngewieit shisha ia phi kum ia la ka jong ka khun. Namarkata, nga da sngewtynnad shisha ban pynshai ia kino kino ki kyntien jongnga kiba phim sngewthuh. To ong keiñ ia kaei phi mut?

PDIANGHUN Myntan phi ong 'ksan la ka rngiew' Kaei kane ka rngiew? kane ngam sngewthuh.

MEIDUK Kane ka 'rngiew' ka long kaei kaei kaba maian tam ha ka jingim u briew. Nga kynmaw mynba nga dang samla ba i mei ha kawei ka janmiet i la batai ha nga shaphang kane ka ktien "rngiew". Kat kum ka jingbatai jongi, i ong "ka rngiew ka long ka umpoliew kaba maian kaba

kyrsoi ha ka jingim jong uwei pa uwei u briew". I ong ruh artad ba u briew u bym don kane ka "rngiew" ha ka jingim um lah satia ban im ban khih ha sla jong kane ka pyrthei. Bad......

PDIANGHUN (*i kem ktien*)— "Ksan la ka rngiew" pat ?

MEIDUK Uno uno hi u briew uba dang "ksan la ka rngiew" kata, um ju shem ia kano kano kaba sniew ha ka jingim. Don ki briew kiba ong ia nga ba nga long ka briew kaba 'ksan rngiew' ne 'eh rngiew!' Nga tharai lada phi tip ia ka jingim jongnga, kiba katno ki jingjynjar sat bad kordit sat kiba nga la mad, hangta keiñ phin sa kham sngewthuh janai shaphang kane. Imat ka dei na kata ka daw ba nga "dang ksan la ka rngiew" ba nga dang long kumne kumba nga long mynta.

PDIANGHUN Oh phi ong. Balei teng teng pat nga ju iohi ia phi ba phi i diaw? Phim juh ne ban trei hangne ?

MEIDUK Phi i Hun, ha ka jinglongbriew man-briew, ngam lah satia ban lait na ka jingsngewdiaw haba nga kum pyrkhat ia ki por ba la leit noh. Ngan iathuh ba dei da ka jingleh bha jongi Paiem keiñ kaba la pynlong ia nga kumba nga long.

PDIANGHUN Haba ia shongkai kumne teng teng, wat sngew ei ei ho Meiduk lada ngan lorni noh khyndiat shaphang ka jingim jongphi? Ne phi sngew kumno?

MEIDUK Kumba nga la ong mynshwa bad na-mar ba nga la ithuh shai ia ka jinglong jongphi, ngam don jingsngew ei ei ruh ko Hun lada phi kylli ia kaei kaei ruh na nga.

PDIANGHUN Haba kumta, katno snem Meiduk phi la trei hangne ha iing syiem?

MEIDUK Nga tharai ym duna shuh ia ka khadsan snem ne arphewsnem ei ei.

PDIANGHUN Phi dei na kane hi ka shnong?

MEIDUK Em phi Hun. Nga dei nangtai na San Shnong.

PDIANGHUN Katno ngut ki khun phi don Meiduk?

MEIDUK Ah ko Hun. Haba phi kylli ia kane ka jingkylli, nga sngew kumba ki nam sarang kiba rim ki wan biang ban siat ia ka dohnud jong nga (ka da pynhiar mynsiem jur).

PDIANGHUN Phim don khun seh mo ?

MEIDUK Nga don te nga la don tang ba i la khlad noh.

PDIANGHUN Naduh mynno?

MEIDUK Naduh ba i dangrit. Nga tharai lada i dang im katta i la don hi kat ma phi kumne.

PDIANGHUN U Kpa ki khun pat u dang im ?

MEIDUK U ruh u la khlad noh kein phi hadien ba nga la kha ia ita i khun.

PDIANGHUN Ani . . . .Wow . .! Kat kata ka jingkordit mo? Tang katta la kumno kumno nga la sngewthuh hi kiba katno ki jingkhuslai kiba phi la mad ha ka jingim jongphi.

MEIDUK Lada phim sngewbtai te, ngan iathuh khana kai noh ia ka jingim jongnga?

PDIANGHUN Ong ioh phi bun kam ma phi. Lada phim donkam shuh te yn lei ka?

MEIDUK Ba nga sngewthuh ba nga kham sting kam mynta ka sngi keiñ ba nga wan ban shongkai bad phi myntaka sngi.

PDIANGHUN Lada ka long kumta ngan jin da la sngewtynnad shibun eh ko Meiduk lada phin iathuh ia kata.

MEIDUK Phi i Hun, ka shrong trai jongnga ka dei nangtai na San Shnong, kumba nga la ong. I mei jongnga ruh i kynteng i Sangsot bad i Pa jongnga ruh i la khlad noh mynba nga dang rit. Kumta naduh dangrit, nga la mad ia ka jinglong khunswet. Nalorkata, sa ka jingduk jingthngan ruh ka la wan shisha ban shop ia ka jingim jongngi. Hadien ynda nga la samla, shu kumno re, nga la long shisha kaba donbok ba nga la shongkurim bad u Khrawspah uba na Mawramsai. U ne te u trei ia ka kam khaïi. Ynda nga la ia shong iasah kumba katto katne por bad u, la kumno kumno, lah ban ong ba ka jingim jongngi ka la kham bit shirukom. Bad dei ha kaba kum kane ka por ba i Mei ha ka jinghun mynsiem, i la khlad noh na kane ka pyrthei.

PDIANGHUN Nangta pat Meiduk?

MEIDUK Sa kumba katto katne por pat, ha ka por ba nga dang shu lah kha ia ita i khun kynthei, u Khrawspah ruh, kyndit kyndit u la kem pang jur bad u la khlad noh. Pyrkhat keiñ ia ki jingjynjar kiba wan halor jongnga.

PDIANGHUN Wow katta katta! Nga te ngam lah mut dur.

MEIDUK Ym tang katta ho! Hadien kata ha kawei ka sngi katba nga dang leit tong um, la jia kaei phi tip? Nga la leit ban tong um kham na sharud nong bad nga da bah ruh artad la i khun jong nga ha la ka met. Hynrei, ha shwa ba ngan poi ha ka

jaka tong um, kyndit kyndit ar tylli ki khla ki la mih bad ki la wan beh ia nga.

PDIANGHUN — (kumba kyndit) .... Ki Khla!

MEIDUK Hooid keiñ, artylli ki khla ki la wan ban beh ia nga. Pyrkhat keiñ kum ha kata ka por—nga ngam tip ei ei shuh. Nga la her rai maw rai dieng kat shaba lap ban leit phai pat sha shnong. Ha kata ka jingmareh jongnga, ita i khun i la hap hi na ka met jongnga bad uta u khiew phiang ruh, nga la pda ia ki kat shaba poi. Te ynda nga la poi ha shnong, nga la pyrta ia kat uba don synei ha ïing ban leit iawad ia ita i khun, namar ba nga la sheptieng shibun eh ia kita ki khla. Hynrei ynda kiba pli ki la ia wan ban leit wad ia ita i khun; shano shuh yn leit shem? Nga la ioh biang ia uta u khiew um; hynrei ia ita i khun te ngam shem syrngiew syrnget shuh. Ia ka tapmoh jong ita i khun te, ki briew ki la ioh pat ynda la kham katto katne por na ka khlaw kaba don hajan kata ka jaka tong um bad ki la wallam pat sha nga. Nga tharai ia ita i khun te u la ia pyniap bad bam doh namar ba i dang lung. (I Meiduk i jaw ummat brup brup bad i la niad ia ki ummat).

PDIANGHUN Ah ...Iba pli mo? Te balei keiñ Meiduk ba ki khla pat ki da ri bha ia nga haduh ba ngan da san da rangbah katne?

MEIDUK Ah ko Hun ba phi dang ksan rngiew keiñ ba phi la lait mynta na ka tyrsim jongki. Ban da phi dang sah bad ki nga ngeit ba ha kawei ka sngi kin sa ia khawai jynshnong ia phi.

PDIANGHUN Kata ki ieh khnang ia nga, ynda nga la dap doh bha mo?

MEIDUK Hooid keiñ. Ka lah ban long kumta. Dei na kata ka daw ba ki tymmen ki ju ong: "u soh kthang lano lano ruh un ym kylla soh-

thiang." Phi tharai ba u khla uba ju bam doh briew un iehnoh haba ka briew ka la don lypa ha ka kti jongu? Da lei lei ruh em. Ha kawei ka sngi kin sa pyndep hi ia kaei kaba ki la thmu lypa.

PDIANGHUN Ani . . nga da sngew khynñiuh shisha shisha. Ban da ki kita ki khla ki dang im, ka jingim jongnga mynta ruh lehse, ka dang don ha tmier jong ka jingiap. Ioh ba kita ki khla kin wan wad biang ia nga. Nga donbok ba kito ki briew jong u syiem ki la pyniap lut; mynta te nga la laitluid.

MEIDUK Ba phi dang ksan rngiew keiñ Hun. Ah phi shu lait thaw tbiak na ka shyntur jongki.

PDIANGHUN Nangta pat Meiduk?

MEIDUK Hadien jong kane ka jingjia, ngam tip shuh phi Hun kumno ngan leh? Ha kawei ka sngi nga la mut ban leit pynnoh iap noh ia-lade ne na kawei ka liat. Dei ha kata hi ka janmiet ba i Tymmen Shnong bad i Bah Thwat ki la ia wan ban ia pyntngen ia nga shaphang kane ka jingjia. Ha ka jingkren jongki, ki da ban eh ia kane ka "rngiew" kaba don ha ka jingim jong uwei pa uwei u briew. Ha-ba ki la kren ha nga shaphang kata, kata ka jingkren jong ki ka la pynkynmaw pat ha nga ia kaei kaba i mei i la kren ha nga mynshwa. Dei hangta keiñ ba ka jingmut jingpyrkhat jongnga ka la phngain pat. Hangta, nga la phla keiñ ha ki ia ka jingthmu ba sniew jongnga sha-phang ialade kaba don hapoh ka mynsiem jongnga. Ah haba nga kynmaw dei tang ma ki shisha kiba la iarap ban rah pat ia ka rngiew jongnga.

PDIANGHUN Dei kata keiñ Meiduk ba ki briew ki ju ong ba u briew um ju lah ban im hi tang marwei, hynrei u donkam ia ki lok ki jor ruh. Hato kam dei kumta?.

MEIDUK Hooid, ka dei keiñ. Dei kata hi ruh kaba la pynlong ia nga ba ngan kdat noh thiaw ia kata ka jingthmu ba sniew bad ba ngan long pat kumne mynta. Ah ka rngiew jongnga shisien ka la jan jah noh.

PDIANGHUN Mynta nga la iohi shisha Meiduk ba phi ruh phi long ka briew kaba ksan ne eh rngiew. Ban da phim long kaba ksan rngiew kata shuh shano phi la don? Ym dei?

MEIDUK Ka dei keiñ. Dei kine hi ki jingjia kiba la pynlong ia i Tymmen Shnong ba in isynei ia nga bad iba la wan ia am ruh ia nga shaduh shane sha ïing syiem ban shong shakri noh hangne bad i Paiem. Ngam lah hi ruh ban klet ia ka jingbha jong i Paiem ; kumno ba i kloi ban pdiang ia nga ha kane ka kam tang ha kato hi ka sngi kaba nga la wan ryngkat bad i Tymmen Shnong. Kane lah ban ong, ba ine i Paiem i long da shisha kat u Syiem ; uba kloi ban pynpaw ia ka jingieit bad jingsbun bad ban kdup ia kum ia nga ka rangli ka juki.

PDIANGHUN Oh ngi ialang para khunswet mo Meiduk? Ia phi la wllam da i Tymmen Shnong bad pdiang sngewbha da i Kthaw. Katba ia nga pat lah ban ong: ba dei na ka daw jong i Kmenlut. Imat baroh ar kine ki ia syriem bha mo ha ka jinglong, kiba kloi ban khmih ia kiba duk bad kiba raitoi kum ia ngi?

MEIDUK Hooid keiñ Hun Ki ia don ka jinglong kaba ia syriem bha. Nga seh katta snem nga la don hangne, nga la ithuh bha ia kata.

PDIANGHUN Nangta pat Meiduk?

MEIDUK Naduh kata ka sngi ba nga sdang ban trei hangne ha ïing syiem, i Paiem i la pynpaw ha nga tang da ka khmat kaba i ieit bad phuh

sam rkhie. Bad i khot ieit ruh ia nga da kane ka kyrteng "MEIDUK" bad kane ka sah haduh mynta.

PDIANGHUN MEIDUK ! Kane kam dei seh ka kyrteng ba shisha jongphi ?

MEIDUK Kam dei keiñ Hun. Dei i Paiem iba la sdang nyngkong eh ban khot ieit ia nga da kane ka kyrteng. Bad la ju tip bad ithuh ia nga da kane ka kyrteng kat shaba nga leit nga wan naduh kata ka por. Dei tang ha San Shnong keiñ ba ki briew ki tip ia ka kyrteng ba shisha jongnga. Lait nangta ym don mano mano ruh uba tip.

PDIANGHUN Te kaei Meiduk ka long ka kyrteng trai jong phi ? Sngewbha iathuh seh tang ba ngan tip ka la biang ?

MEIDUK Jait ba phi kwah tip eh, ka kyrteng ha kaba la jer la thoh ia nga te ka dei i "RANGLI."

PDIANGHUN I RANGLI mo ? Ha ka jingshisha kata ka long ka kyrteng kaba iadei eh bad phi.

MEIDUK Ia kata pat te, Ia kaba la ieng hi da ka jer ka thoh te, ka dei hi ban long kumta. Tangba Meiduk ruh ka sngew ia hap hi phi bad nga.

PDIANGHUN To phi la ka long kumno kumno ruh bit hi. Tangba nga ruh nga sngewbeit hi ban khot ia phi da i 'Meiduk,' imat ba la mlien. Ym dei ?

MEIDUK
Ka ju long kumta. Wei shisien hi ba phi la mlien phi la juh hi ban khot da kaba phi la ju mlien. Nga ruh nga ju shem kumta. Kumno Hun phi phim pat jan dap bnai ?

PDIANGHUN
Nga la jan dap artad keiñ phi. Imat ba la shong eh naduh hynne—Ani wow ! nga sngew shit kumno re (I Pdianghun i la kdait kynsan ia ka tapmoh khlieh kaba i tap).

MEIDUK
Nga ruh nga sngew shit keiñ Hun. Uei uto Hun uba phi deng ha ka ryndang jongphi.

PDIANGHUN
Ka dei ka ksiar em kaba don naduh ba nga dang rit ! Balei phi iwit ?

MEIDUK
(Da ka jingsngew kyndit bad sngew kyiuh i kren suki)..... Naduh dang rit .. ? Lam hangne ngan khmih kai khyndiat. (Nangta i Meiduk i ieng joit ban leit khmih ia kane ka ksiar kaba i Pdianghun i deng bad i da ktah ruh da ka kti bad i da pynphai kadiang kadiang kamon kamon).

PDIANGHUN
(I ruh ia sngew sheptieng lem)...... Balei . .. lei..... Meiduk ? Don ka pher eiei ha ka ?

MEIDUK
(I khmih shaiñ eh kat lah kat iai bad i da pynhiar mynsiem jur .. kyndit kyndit jrup hap ki khlur ummat na ka khmat jong i bad i kdup sbak ia i Pdianghun da ki kti jong i)..... Ani...... ! Pleng dei hangne . he...he... ! Tang U Blei Uba tip ! (hadien khyndiat por)...... Ko Hun .....Hun .... Pleng ! ......

phi dei ka khun baieit thep mynsiem jong nga. Hangne nga la shem pat ia phi. Kane ka ksiar kaba phi deng ka long ka sakhi ka bym lah shuh ban kylla lano lano ruh.

PDIANGHUN (i iam lyniar jam)......Wow......wow...... ko Mei ! Wow......ko......Mei ! Mei baieit ! Mei batbiang ! Naduh mynno nga la wad ia phi—Dei hangne mo ba nga la shem ia phi—.. Wow..... ko...... Mei ! Wow .....ko .. Mei ! Mei ! Mei ! (baroh arngut ki la iaiam lang da ka jingkmen kumba katto katne por. Ynda la kham phngain, i Meiduk i la loit ia kata ka ksiar na ka ryndang jong i bad i la bat ha ka kti la jong).

MEIDUK (Sur iam ih nud) .....Ko Khun .....baroh shikatta... nga la nang pyrkhat ba phi la shah pyniap ha ki khla. Ngam don jingpyrkhat eiei shuh ba phin dang im kumne. Lymda nga iohi ia kane ka ksiar ba phi deng, da lei lei ruh, ngan ym lah shuh ban ia kynduh khun pat. Dei kane keiñ kaba la bat skhem ia ka jingiadei jong ngi.

PDIANGHUN (i dang kdup ia la ka kmie)...Nga ruh slem katta nga la wad bad iai ong ha la ka mynsiem...shano i Mei i don ? La ka long kumno kumno ruh, nga kwah tang ban tip la ki dang im ne la iap; tang katta ka la biang. Baroh shikatta nga la ju pyrkhat ba dei ki kmie ki kpa kiba la bret beiñ ia nga sha khlaw. Pleng dei na kata ka jingjia mo Mei ?

MEIDUK Hooid keiñ khun. Mano keiñ ba la pasiaw haphi ban iai deng ia kane ka ksiar?

PDIANGHUN Ngam tip keiñ Mei, balei nga leh kumta. Bun bunsien i Kmen i ju ong ia nga ban loit noh ia kane bad ban thaw thymmai noh da kumwei pat. Hynrei kaei kaba la pynlong ba bun bun sien nga kyntait ia kata ka jingong bad mynta i la ngiah ban ong shuh ia kane ha nga. Imat ka don kane ka jingthmu kaba na sha lyndet. Ym dei Mei. Balei Mei phi pyndeng ia kane ka ksiar ha ryndang jong nga ?

MEIDUK Ko Khun, kane ka dei ka synjat kaba u Khrawspah u la ai ha nga ha ka sngi ba ia pynhiar synjat. Hadien ba u Kpa jongphi u la khlad noh, nga la pyrkhat, ngan leh aiu shuh ia kane ka Synjat. Kumta nga la shoh noh ia ka kumne bad kum ka dak jong ka jingsngew nguh na ka bynta jong u, nga la rai ban pyndeng noh ia kane ha ka ryndang jong phi. Pleng kane ka jingleh jong nga, ha ka jingmaian ka la long pat da kumne. Lymda ka don kane, ka jingiadei jongngi ruh ka la dkut noh

PDIANGHUN Imat dei na kata ka daw mo, ba ma nga ruh ha ka jingmaian, katno ba nga la tyngkai bha ia kane. Ngam shah ba mano mano ruh un ktah ne shim noh ia kane na ka ryndang jong nga. Nga la ju don ruh kata ka jingpyrkhat ba lehse, ine i lah ban thaw pyrthei aiu re ha kawei ka sngi. Dei hangne ba ka jingphoh sniew jongnga ka la wan urlong shisha. Peit Mei ! Katno ba nga da sumar bha. Phi iohi em ?

MEIDUK (i da khmih ia ine i ksiar)...Hooid Khun, nga ithuh ba phi ju leh kumta. Nga tang shu khmih ha i wat la nga la tymmen katne, ki khmat jong nga ki shai

kumjuh kum ha kato ka por ba nga la khmih nyngkong eh ia kane ha ka sngi kaba ngi ia pynhiar synjat. Pleng, ka Synjat kaba shisha ka kham phyrnai ban ia kane ka ksiar ba nylla. Mano Khun ba la khot ia phi da kane ka kyrteng "PDIANGHUN"?

PDIANGHUN Dei i Kthaw keiñ iba la ong ia nga da kane ka kyrteng ha kato ka sngi ba nga ia pynhiar synjat bad i Kmenlut.

MEIDUK Oh phi ong. I Paiem shisha te iba da nang ban jied ia ka kyrteng kaba da kat ka kyrteng shisha. Mynta sa shisien pat nga la ioh pat ban pdianghun shisha ia phi. Naduh kane ka khyllipmat, nga ngeit ba ka jingim jongngi kan sa kylla nadong shadong. Phi tip Khun, ka ei kaba la pynlong iangi kumne ?

PDIANGHUN Ka dei ka ksan rngiew ? Ym dei Mei ?

MEIDUK Hooid, ka dei shisha ka ksan rngiew ko khun kaba lah ban pynlong ia ngi haduh katne. Nalor kata, ngim dei ko khun ban klet ba kine kiei kiei baroh ki jia bad ki man kat kumba u Trai Nongbuh u Trai Nongthaw u la thoh shun lypa ha ka shyllangmat jongngi baroh arngut.

PDIANGHUN Ko Mei, ynda i Kmen in wan lashibit, ngan sa iathuh ia kane kaba la jia baroh. Kumjuh ia i Kiaw bad i Kthaw ruh. Shen ko Mei, ma ngi ruh, ngin sa wan ban ia shong ryngkat noh bad phi ha kathie ka ïing kaba i Kthaw i la thaw kyrpang na ka bynta jongphi. Nga ngeit ba baroh kin ia kmen lem ha kane ka jingiashem pat jongngi.

MEIDUK — Da shisha shisha kata kan long beit kumba phi la ong. Ngam ju tip pleng, ba u Kmen uba nga la ju sumar sukher naduh ba u dang khynnah, un kylla long u Pyrsa Kurim jongnga. Ngam lah mut dur ruh, ba ka thie ka ïing kaba i Paiem i la thaw na ka bynta jong nga kan kylla long ka nongkynti jong i Pyrsa Kurim jongi hi. Ko khun ka rngiew jongngi te kaba da ksan shisha.

PDIANGHUN — Da shisha keiñ Mei. Kiei kiei baroh kin sa iaid beit bad ryntih naduh mynta Bad nga thrang da shisha ba ine i khun iba nga pun mynta ruh, ngan sa kha suk ha ka thie ka ïing kaba phi shong. Hangta keiñ kan sa long ka jingkmen sa shisien pat.

MEIDUK — Ko Khun, ia kaei shuh phin pyrkhat ? Mynta, nga la pdiang shisha naduh la ka dohnud . Pleng ym don satia kano kano ruh ka bor ha kane ka pyrthei kaba lah ban ialeh pyrshah ia ka jing-im jongngi lada ka Rngiew jongngi ka ksan.

Namarkata, sa shisien pat ko Khun......
Te ngin nang iai ia pyneh la ka Rngiew ha ka jingim jongngi.

(Hap ka pyrda).

SCENE—II

HA UMTONG — HA IING I RANGLI

(Hadien ka jingiashem pat jong i Rangli bad ka khun)

RANGLI (marwei) — Ani wow nga da sngewhun hi jrut. Pleng, kaba i ong i mei ka long shisha kaba dei. Ngam ju poi pyrkhat ba ngan iashem pat bad la ka khun. Imat ka rngiew jongnga kaba da eh shisha. Katto em nga la mad ia u slap u phria katto em nga la shah ia u thah bad ka ior. Mynta ngam don eiei shuh kaba ngan sahnud ha ka jingim jongnga. Sa katto katne, ngan sa ioh sa u ksiew.

Rung i Pdianghun bad u Kmenlut

PDIANGHUN (da ka khmat kaba phuh samrkhit) — Mei ngi la wan.

RANGLI Ani ko Kmen ! Mynta kumno keiñ ngan kam pyrsa ia phi. Ngam sngew nang ban pyrkhat.

KMENLUT Nga ruh kumjuh hi. Kumno ngan kam Kiaw ia phi. Nga sngewbeit hi ban ong i Meiduk.

PDIANGHUN Ia kam ma phi hangto katba phi ia mon — Kmen .Kmen.... Pyrsa . .Pyrsa...... Kiaw . .Kiaw ... Meiduk .Meiduk... .

KMENLUT Kumba ju long mo? (U phai artad sha i Rangli). Nga te ngam sngewpher.

RANGLI Pher te ka la pher. Ngam sngewnang satia ban ong pyrsa ia phi. Ngan shu khot noh naduh mynta......I Kpa ka ...... ne i Kpa U ......

KMENLUT 'KA' aiu? .. ne 'U' aiu?

RANGLI "Ban sa wan keiñ (baroh ki ia rkhie). Kpa U ban sa wan, ne Kpa ka ban sa wan —.. Kam dei kumta?

PDIANGHUN To phi Mei shu khot lyngkot noh "Kpa Ban sa wan" namar ngim tip — yn dei u shynrang ne dei i kynthei. Kumno Kpa ban sa wan?

KMENLUT Shish phi, phi la shu kren than.

PDIANGHUN Phi dang sngewkhynnah ban kam kpa?

KMENLUT Em phi kumba ju long hi keiñ.

RANGLI Kumno kumta, Kpa ban sa wan? (baroh arngut ki ia rkhie). To ieh ynda la kha syndon ho, ngin sa ia khot kumba dei ban long.

KMENLUT Meiduk, nga da ieit shisha ia phi naduh mynshwa, haduh ban da long kumne em?

RANGLI Nga ruh keiñ Kmen. La kumba ia pah khlem tip. Yn dei ?

PDIANGHUN Phi te. Imat ki juh hi.

RANGLI Te lada ym dei ki juh leit long hi kumne ?

KMENLUT Ha pyni Meiduk kato ka Sati.

RANGLI (i sei na ka pla bad i pyni ha u) Dei kane keiñ Kmen.

KMENLUT (u shim na ka kti jongi bad u peit sawdong sawdong) Kaba lyngngoh mo ?

Tang da ine em ? Bunsien nga ju ong ia i Hun ba in phah thaw thymmai noh. Hynrei i pat im treh. Khadduh ka long pat kumne. Mano Hun ba la bthah ia phi ?

PDIA...IUN Ngan ong kumno keiñ Kmen haba ka mynsiem kam shah.

RANGLI Ka don hangne kaei kaei. Dei kane kaba lah ban pyniashem lang ia ngi, lymda dei kane tip kumno ngin long. Haba nga pyrkhat, nga sngew ba kane ka long kum ka jingsnengia ka jingim jongngi lashai la shisngi. Peit shane ngan ong ia phi baroh arngut.

(Baroh arngut u Kmen bad i Pdianghun ki la sngap bha ia i)

Ka dor ka jingieit ba shisha ka dei kane. (i da pyni ruh artad ka sati) lada ngi nang ban buh dor bha ia ka Ha ka jingshisha, kane ka sati da lade hi kam don dor eiei ruh, lah ban thied bad ban die ia ka. Hynrei, ha ka don kawei pat ka bor, kaba ki ba khraw jong ka mariang kim lah satia ban jop. Katto ngi la mad ngi la iaid lyngba ia ki at ki them jongka jingim. Ha kaba kut, mano ba la sop spaiñ ia ngi. Hato kam dei kane ka sati ?

KMENLUT Shisha mo! Ngam ju poi pyrkhat kum kata. Ban da kane ka sàti ka la jah, shaei shuh...... .....

RANGLI Kata keiñ Kmen, na kiei kiei kiba rit tam, ka pynlong ia kiei kiei kiba khraw-tam. Hato ka jingiashem pat jongngi

kam long kati kaei ka ba khrawtam. Ha kajingshisha, kane ka sati ka long tang ka synjat kaba u kpa jong i Hun u la ai ha ka por ba ngi ia pynhiar synjat. Hynrei, ngam lah mut dur ba mynta pat, nga sngewthuh da kumwei. Shisien iohi ia ka, nga sngewphieng hi nger. Namar haba nga iohi ia ka mynta, nga sngew kumba ki khmat jongnga ki dang samla hi. Sngew kumba nga khmih ia ka ha kato ka sngi ba ia pynhiar synjat.

KMENLUT Balei mo Meiduk ka long kumta ? Nga da sngewlyngngoh shisha shisha.

RANGLI Kmen, katba nga sngewthuh kane ka long tang ka jingsneng puramit khamtam ia phi baroh arngut kiba dang khie dangsan kumne. Ka dor jong ka synjat ba shisha ka long kane:

Ha ki at ki them jong ka jingim, ym don kawei pat ka bor kaba lah ban jop ia ki, lait tang ka jingieit ba nylla. Shisien hi ba u briew u la bat ia ka jingieit ba nylla, ai kin long katba long, ai kin jia katba jia; ha kaba kut ka jingieit ba shisha ka jop lut thiaw. Nga nga la mad kumta, ha la ka jingim. Ha nga hi, nga pyrkhat ba dei kane ka jingieit ba shisha kaba la pynlong ia ngi kumne Phi phim pat mad ia ka, namar ba ka jingieit jongphi ka dang sdang. Hynrei, lada ki lngaid jong ka jingim kin wan, to kynmaw, dei tang ka jingieit ba shisha kaba lah ban jop lut ia ki jingeh baroh.

KMENLUT Meiduk, lada ka long kumta, Balei phim thaw thymmai noh ia kato ka sati?

RANGLI Ka por kan poi ko Kmen ba ....

Rung u Syiem bad ka Mahadei

Are, i Paiem, rung rung seh.

(I Pdianghun i ieng ban ai jaka shong ia ki bad ki ia shongkai lang khrui)

RANGLI — Nangta, naei Paiem phi dang wan ?

SYIEM — Meiduk, ngam lah phi ban mutdur ia phi. Nga tang shu tip hi myntan ia kane ka jingjia, ngam sngewlah shah shuh.

RANGLI — Tip keiñ Paiem wat nga ruh ngam lah mutdur, ba ngan dei Pyrsa ia i Kmen

(U Kmen u sngewlehriañ katba baroh ki ia wiat phuh samrkhie)

KYNTIMON — Shisha mo?

RANGLI — Naduh mynba i dangrit nga la sngew ia i kum la u khun, bad haduh ban da dei khun shisha ha kawei ka liang. Tang ba yn ia ong kumno keiñ Paiem. Ka pyrthei hi kaba sawdong te.

SYIEM — Meiduk, phi da pnah shisha mynta ka sngi, ngam pat ju iohsngew.

RANGLI — Kadei kata keiñ Paiem ba ki ong ki briew: Ba khlem da plie ka lad kumno ngan lait ban kren?

SYIEM — Haba kumta mynta ka lad ka la plie ?

RANGLI — Pyrkhat seh Paiem. Haba ka Hun ka la dei Kthaw ia phi bad dei Kiaw ia i Mahadei bad nga pat nga dei Pyrsa ia i Kmen, bad shen i khun ka Hun in dei Parad ia phi. Pyrkhat keiñ— Hato ka lad kam pat plie?

(Baroh ki ia rkhie sngewbha)

SYIEM — Meiduk, mynta te la jop duh ma phi. Haduh katne em. Pleng ngam ju tip. Tangba ka dei hi ka ban long kumne. Mynta ka sngi te, phi da iphuh mut phuh mat shisha. Mo Kmie ? (u phai artad sha ka Mahadei)

KYNTIMON — Ia kata pat, mano mano ruh kumjuh. Ban da ha nga lei lei, ngam tip shuh tip kumno ngan long Teng teng nga ju shem haba la kmen palat, don ki briew kiba i kumba ki la lamwir. Hynrei i Meiduk pat, ngam iohi ba in long kumta. Yn ym don u briew u ban ym kmen ha kum kane ka jingjia. Wat da nga ruh, haba nga la tip ia kane, shirukom ngam sngew lah mutdur, ha kawei pat ka bynta nga da kmen palat.

RANGLI — Ka dei kata kaba phi ong. Naduh hynne, nga la iathuh khana keiñ ia kine, balei ka leit jia kumne? Bad katba nga lah ban sngewthuh, dei ka jingieit kaba shisha keiñ kaba la pynjia kumne.

SYIEM — Phi lah kem hi Kmie ia kata ka bynta ?

KYNTIMON — Hooid, mynta nga la kynmaw ia kaei kaba phi ong mynshwa. Kaba da lyngngoh shisha mo?.

SYIEM — Meiduk, naduh kato ka sngi nyngkong ba phi wan shane, nga la tip lut ia ka jinglong jingim jongphi baroh na i Tymmen Shnong. Haba nga la tip lut ia kito kiei kiei, baroh ngam ju nang satia ban mutdur ia ka jingim jongphi.

Tip kumno phi lah ban shah ia kat kito kiei kiei?

RANGLI — Nga te ngam sngewthuh shisha phi kaei kaba la pynlong ia nga kumne? Tangba naduh kito ki por , ki don kiba ju ong ianga ba nga long kaba eh rngiew.

SYIEM — Hooid, ka dei Phi da eh rngiew shisha.

RANGLI — Dei ynda ia wan jia kumne, ba nga kynmaw ia kine kiei kiei. Phi lah hi ban mutdur ba ngan ia kynduh khun pat? Da ki phew phew snem. Haba nga lei lei, tang phohsniew ruh ngam ju phoh sniew hi ba in dang im kumne.

KYNTIMON — Ka dei Meiduk. Phi kynmaw shisien nga kylli ia phi, ba phi ong ba i la iap.

RANGLI — Hooid keiñ. Te ngan ong kumno heit. Dei kane ka sati kaba pynithuh ia nga ba i Hun i dei i khun jongnga.

(i da pyni artad ia ka sati ha ki)

SYIEM — To lam hangne. (I Rangli i ai ha u Syiem bad u Syiem u peit ia ka).

Ha peit Kmie u Kmen.

(I Kyntimon ruh i peit lang)

KYNTIMON — Ka sati aiu Meiduk kane?

RANGLI — Phi i Mahadei, hadien ba u kpa u la iap noh, nga la pyrkhat kan myntoi aiu shuh kane ka sati ba ngan deng. Nalor ba nga duk nga shah katta katta, ngam sngew myntoi shuh ban deng ia ka.

Nga la mut ruh wat ban die noh ia ka. Hynrei ynda nga la pyrkhat pyrkhat sani bha, nga la kylli halade kumne : Balei ba u kpa u ai ia kane ka sati ha nga? Ka jubab kaba wan hapoh jongnga ka long, namar ba u ieit shisha ianga. Te namar ba u la ai da ka jingieit bad ba nga la pdiang ruh da ka jingieit ba shisha, nga sngew ba wat la u um don shuh, hynrei, ngam bit ban leh khlem akor ia kaei kaba u la ai da ka jingieit. Dei kata keiñ, kum ka dak jong ka jingieit ia u, nga la shu pyndeng noh ia kane ka sati ha ka khun jongnga, kaba long u soh jong ka jingieit ba nylla.

SYIEM — Kaba phylla shisha. Haduh katno kein phi shemphang ia kine kiei kiei? Nga dum buit hi tiaw ban pyrkhat ia kata.

PDIANGHUN — Nalor kata, phi Kthaw, i Kmen i la ju ong ia nga ban loit noh ia kato ka ka sati bad ban phah thaw bha noh Hynrei ngam ju treh. Mo Kmen ?

KMENLUT — Hooid kein. Dang myn shem taiew ruh nga dang ong, hynrei i pat im treh. Bad im ju iathuh ruh ia ka daw.

PDIANGHUN — Phin iathuh kumno keiñ, haba nga ruh ngam tip ia ka lup ka liem.

RANGLI — Baroh ka long ha ka jinglyngngoh suda. Ym dei ?

SYIEM — Ka dei kein. Na kiei kiei kiba rit tam ka pynlong ia kaei kaei kaba khraw tam.

RANGLI — Ka long kaba shisha kumba ong i Paiem. Phi i myntoi hi ia kane ka sati? Pyn-

ban ha ka ka don ka bor kaba rieh tam kaba wat ka jingim jong u briew ka shong ha ka.

SYIEM — Katne nga la tymmen, tang mynta ba nga sngewthuh janai ia ka dor jong ka synjat ba nylla.

RANGLI — Shisha Paiem. Dei ynda nga la mad kumne ha la ka met, ba nga ruh nga sngewthuh janai ia ka.

(ki sngap shiphang)

SYIEM — Haba nga pyrkhat nga da shitom jingmut shisha ban shemphang—Kaei ka Rngiew? Uwei pa uwei u briew u don la ka rngiew bad ngi ju ia kren bha ruh shaphang jongka. Hynrei kaba eh ban batai kaei ka rngiew?

RANGLI — Paiem, ka long kaba eh shisha ban batai ia ka. Hynrei ngi sngewthuh pat ia ka bor jongka. Shisien ong, uwei pa uwei u briew uba dang tuid ka snam Khasi ba nylla, la um lah ban batai ia ka, hynrei u sngewthuh ia ka ha la ka jingshem jongu shimet shimet.

SYIEM — Hooid ka dei kumta. Nga ha la ka jingsngewthuh, nga sngewthuh bha, kaei ka rngiew, maphi kumjuh phi long kumta. Namarkata, ban tih thai ia ka, nga shem ka long kaba jwat palat. Na kane ka jingjia, nga sngewthuh ba i Meiduk i long iba eh rngiew shisha, kumjuh ruh i Hun i long kumta. To phi Meiduk, nangne sha khmat, ngin nang ia donbok ba phin nang iai pyneh la ka rngiew.

MEIDUK Shi hajar nguh ia phi. Da lei lei, ngam lah klet ia ka jingbha jingsbun kabaphi la pynpaw ha nga, ka khun rangli ka khun juki. Lymda dei na phi, ngam don jingkyrmen ba ngan ia shem pat bad la ka khun.

SYIEM Meiduk, nangne sha khmat nga tip ba ka jingim jongphi kan sa suk. Hadien u lapbah, phin sa mad keiñ ia ka sngi ba tyngshain ha ka jingim jongphi

MEIDUK Shisha, nga pdiang ia kaei kaba phi ong. Paiem ngam lah shuh ban siew dor ia ka jingbha jongphi. Kaei keiñ ka nongkylliang ngan ai ia phi? La ngam don ka nongkylliang kaba biang, hynrei ka nongkylliang kaba kordor tam kaba nga lah ban ai ka long :

Ko Paiem, to iai pyneh la ka rngiew ha ka jingim jongphi, To shem ia ka, to mad ia ka, to sumar ia ka, To ri kyndong ruh ia ka. Ko Paiem, to iai pyneh la ka Rngiew.

(Hap ka pyrda)

LA KUT

Printed at **Khasi Jaintia Press,**
Mawkhar, Shillong - 793001.